

Wárágà Pólò dré tisìle Kòrítòbhá i dré dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Kòrítò na dhi i dré dhi ni àlo 'i. Kòrítò nda tá bhàandre kàdrì Gíríkì kya ki àlo 'i, ìndì bhàandre kàdrì Rómà ki òpì ni bvò Akáyà àdhya drìle dhi 'i. Móndí bǐ bhàandre nda na dhi i adré tá ngá gǐ ìndì ngá lagí, adrézó gǐká tàko ki lindrì bha, adrézó tògyá nda nìle. Ayi bǐ dhi i adré tá kpà atsìlé swà ro ndòtò tà 'obe. Pólò tsa tá Rúbí Tani longó gò Èkèlézyà bhàzo kònàle, dré tá adrérà'a áyì atsí andre ni rǐ to dhi 'á (Tà 'òle dhi i 18:1-17).

Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì kitswázó móndyá ka'ìbhá dhi ki drǐ ta tà twátwa apfòbhá àyì kòfalé dhi i sè. Adré àyì ki kodzó tà i dré tá adrézó ru lanzí àyì kòfalésè dhi ki tà sè, ndòtò tà àyì ki àruka i dré tá adrélé 'òle dhi ni tà sè, ìndì tà i dré tá adrézó tàbvó ta àyì kòfalésè dhi ki tà sè. Adré kpà tà tadhá àyì dré tà twátwa i dré tá lizíle dhi i dri: làmó ni tà, mányàngá fèle gǐká tàko i dré dhi ni nyàma ni tà, àgo ki tà tòkó íbe lísámbo na dhi, mányàngá Mírì àdhya ni tà, tà tani Tirí Lólo dré adrélé fèle dhi ki tà, lèle ni tà, Krísto ni ngàma dràdrà 'ásè dhi ni tà, ìndì móndyá dràbhá dre dhi ki ngàma dràdrà 'ásè dhi ki tà.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì àwoyà fèma Kòrìtòbhá kì tà sè dhi (1:1-9)
- 2) Tà móndyá ka'ìbhá dhi ì dré adrézó ru lanzí ásà dhi ì (1:10-4:21)
- 3) Ndòtò tà móndyá ka'ìbhá ì kòfalé dhi (5:1-13)
- 4) Tà ì dré adrézó tàbvó ta àyì kòfalésè dhi ì (6:1-20)
- 5) Là mó ni tà (7:1-40)
- 6) Gìkà tàko kì tà (8:1-11:1)
- 7) Ago kì tà tòkó íbe lèsámbò na dhi, ìndì manyàngá Mírì àdhya ni tà (11:2-34)
- 8) Tà tani Tírì Lólo dré adrélé fèle dhi ì (12:1-14:40)
- 9) Krísto ni ngàma dràdrà 'àsè, móndyá dràbhá dre dhi kya íbe dhi kì tà (15:1-58)
- 10) Làfa lokólé Èkèlèzyà Yèrúsalmà na dhi dré dhi, ìndì kúlí kùdù (16:1-24)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Gìkà dré azilé adrélé Yésu Krísto ni àpóstolò ro ngóro í dré lèle dhi tìni dhi, tùmání àma kì adrúpi Sòsèténè be dhi,

² mà adré wárágà kònìdhi ni tìsì Èkèlèzyà Gìkà àdhya Kòrìtò na dhi dré, àmi Gìkà dré bhàle twá adrélé móndyá lólo ína ì ró Yésu Krísto na dhi ì dré. Gìkà azí àmi adrélé lólo tùmání móndyá títì àrà títì ì 'àsè adrèbhá àma kì Mírì Yésu Krísto ni zi àyì kì Mírì ro dhi íbe. Bàti, akódhi nda Mírì àyikya 'ì, ìndì àmakya 'ì.

³ Gìkà àma kì Atá ì Mírì Yésu Krísto be dhi ì kòbhà àyì kì togó tani àmi rú, ìndì ì kòfè tà kìdrìkìdri àmi dré!

Tà tani mónyá ka'ibhá dhi ì dré kisúlé Krísto na dhi ì

⁴ Má adré ngbú adrélé àwoyà ta áma Gíká dré àmi ki tà sè, dré áyi togó tani bhàle àmi rú Yésu Krísto na dhi sè.

⁵ Tàko ko, mì dré adrélé Yésu Krísto na dhi sè dhi, Gíká 'o àmi gàle tà tani tíí dhi ì sè, àmi ki kúlí tàma na ìndì àmi ki tà nìma na.

⁶ 'O tà nda àmi léna kònìni tadházóá dhi, Krísto ni tà mà dré longólé gò mì dré ka'izoá dhi tà bàti 'ì dhi.

⁷ Àsà dhi, tà tani Gíká dré adrélé fèle dhi ki àlo pí àmi ko, mì dré adrérà'a àma ki Mírì Yésu Krísto ni agòma letè lovó sè dhi 'á.

⁸ Akódhi ni àmi ki timbà àmi ki tà ka'ìka'ì na tsàle lókyá kùdù sè nì, mì kàdréro tà àko àmi rú kítú àma ki Mírì Yésu Krísto dré dra agòzo dhi tú.

⁹ Gíká àmi ki azilépi ru amú áyi Mv́á, àma ki Mírì Yésu Krísto be nda, kitswá adrélé ka'ìle togó wáyi sè.

Tà mónyá ka'ibhá dhi ì dré adrézó ru lanzí ásà dhi ì

¹⁰ Àma adrúpi ì, má adré àmi ki kodzó àma ki Mírì Yésu Krísto ni rú sè: Àmi tíí, mì kàdré ru yi àmi kòfalésè, mì kàdréro ru lanzí àmi kòfalésè ko, be ró dhi, mì kàdréro ngá àlo ró kitswálé tíí, tà mì dré adrélé kisùle dhi ì sè, ìndì tà mì dré adrélé lèle 'òle dhi ì sè.

¹¹ Àma adrúpi ì, má yi móndí àruka Kòlówè ni dzó lésè dhi ì tí dhi, lawà àmi kòfalé be dhi 'í.

¹² Kòdhi íbe dhi, má adré yíá tàle dhi, àmi kòfalé dhi, dhya àlo adré tàá dhi: «Ma Pólò ni

lebèlepi 'i.» Dhya àzya adré kó tàá dhi: «Ma mána Apólò ni lebèlepi 'i.» Azya ni: «Ma mána Pétèró ni lebèlepi 'i.»* Azya ni: «Ma mána Krísto ni lebèlepi 'i.»

¹³ Mì adré kisùá dhi, à ni kitswá tsǐ Krísto ni lanzí bwà? A tidí tá Pólò dràle fa kipakipa dri àmi ki tà sè dhi kòdhya? A fè tá bàtísimò àmi dré Pólò ni rú sè?

¹⁴ Má adré mána àwoyà ta Gìká dré, má dré bàtísimò fèle dhya àlo àmi kòfalé dhi dré ko dhi sè. Má fè ngbà 'í Kùrísipò i dré Gáyò be.

¹⁵ Dì dhya àlo kitswá tàá dhi, à fè bàtísimò àmi dré áma rú sè dhi ko.

¹⁶ (Bàti, má fè kpà bàtísimò mónnyá Sètèfàna ni dzó lésè dhi i dré. Dì, má nǐ má fè tá bàtísimò dhya àzya dré 'í káyà dhi ko.)

¹⁷ Tàko ko, Krísto mù ma kitswálé bàtísimò fe móndí i dré ko. Be ró dhi, mù ma kitswálé Rúbí Tani longó móndí i dré dhi bvó. Dì, má adré mána Rúbí Tani nda ni longó kúlí angábhá móndí ki tògyá lésè dhi i sè ko, Krísto ni dràma fa kipakipa dri dhi kàtsáró tà rǐnyí àko dhi ró ko.

Yésu Krísto, rǐnyí ìndì tògyá Gìká àdhya 'i

¹⁸ Tàko ko, Krísto ni fa kipakipa nda ni tà adrélé longolé dhi sù ngóro tà azaaza tǐni mónnyá adrèbhá lǐle dràdrà kisú dhi i dré. Dì, àma adrèbhá lǐle lídrì kisú dhi i dré dhi, tà nda ina rǐnyí Gìká àdhya 'i.

¹⁹ Tàko ko, Gìká ni Kúlí adré tàá dhi: «Má ni tògyabhá ki tògyá kizá.

* **1:12 1:12** Gìká ni Kúlí tǐsǐle Gíríkǐ ti sè dhi léna dhi, à adré «Kéfà» kisú kònwa. Rú nda rú àzya Pétèró àdhya 'i.

Má ni móndyá tà nibhá dhi ki tà nìni 'o atsálé tà tãko ró.»†

20 Di tògyabhá i ángwà? Móndyá tà ndabhá nìle dhi i ángwà? Tògyabhá adrèbhá tà kayí àyi kòfalèsè lókyá ándrò kòndi sè dhi i ángwà? Gĩká tadhá ngádra 'á dhi, tògyá bvò kòndi àdhyà tà azaaza 'i dhi!

21 Tãko ko, akódhi ni tògyá sè dhi, tayí tá i móndyá bvò kòndi àdhyà i dré kitswálé nìle àyi ki tàndi ki tògyá sè bwà dhi ko. Be ró dhi, nõ ína dóro ni, i dré adrélé móndyá adrèbhá áyi ka'í dhi ki tidrí, tà sùlepi tà azaaza tĩni adrélé longólé dhi sè dhi.

22 Tãko ko, Yúdà ànzi i adrè tà líndrĩga ró dhi ki zi nõle dhi kòdhyà. Gĩríkĩ i adrè àyikya tògyá nda nìle dhi kòdhyà.

23 Di, àma ró dhi, mà adrè àmakya Krísto tidíle fa kipakipa dri dhi ni tà longó kòdhyà. Tà nda kòdhi tà adrélépi Yúdà ànzi ki 'o ledhélé dhi 'i, ìndi tà azaaza móndyá sùrú twá ro dhi i dré dhi 'i.

24 Di, móndyá Yúdà ànzi ró ìndi sùrú twá ro Gĩká dré azilé dhi i dré dhi, Krísto nda rĩnyí Gĩká àdhyà 'i, ìndi tògyá Gĩká àdhyà 'i.

25 Tãko ko, Gĩká ni tà sùlepi tà azaaza tĩni dhi ína tògya ró móndí ki tògyá lavú. Kòdhi íbe dhi, Gĩká ni tà sùlepi tà yàya tĩni dhi ína rĩnyi ró móndí ki rĩnyí lavú.

26 Àma adrúpi i, mì kisù rè ngalè àmi tá móndí ngĩni ya dhi ká, lókyá Gĩká dré tá àmi ki azirà'a dhi. Àmi kòfalé dhi, móndí bĩ dhi i tá tògyabhá

† 1:19 1:19 A kònò Èsáyà 29:14.

'i ko mǒndí ĩ mǐlèsè dhi. Ami ki àruka bí dhi ĩ tá mǒndí kàdrìkàdrì 'i ko. Ami ki àruka bí dhi ĩ tá mǒndí angábhá ópí ki sùrú lésè dhi 'i ko.

²⁷ Dì, Gìkà kipè ìna mǒndyá mǒndyá bvò àdhya ì dré adrélé nòle azaaza ró dhi ĩ kòdhya, kitswázó kanyò fe tògyabhá ĩ dré dhi bvó. Kipè mǒndyá mǒndyá bvò àdhya ì dré adrélé nòle yàya dhi ĩ kòdhya, kitswázó kanyò fe mǒndyá rinyi ró dhi ĩ dré dhi bvó.

²⁸ Kipè mǒndyá mǒndyá bvò àdhya ì dré adrélé nòle tà tàko ró, adrélé kpà zèle zèzè dhi ĩ kòdhya, kitswázó tà kàdrì bvò àdhya ki kizá,

²⁹ dhya àlo kòkitswáró áyi afà Gìkà kandrá ko dhi bvó.

³⁰ Dì Gìkà 'o àmi ru amú Yésu Krísto be dhi nì. 'O kpà Krísto nda adrélé àma dré tògyá angalépi í vélèsè dhi 'i. Tàko ko, akódhi nda dhya àma ki bhàlepi gyágya ìndì lólo Gìkà kandrá dhi 'i, ìndì dhya àma ki apalépi tàkonzì lésè dhi 'i.

³¹ Asà dhi, ngóro Gìkà nì Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni: «Lè dhya adrélépi áyi afà dhi kàdré áyi afà tà Mírì dré 'òle dhi ki tà sè.»‡

2

Krísto tidilé fa kipakipa dri dhi ni tà longoma

¹ Ama adrúpi ĩ, lókyá má dré tsàzo Gìkà ni tà lùzu ró dhi ni longó àmi dré dhi sè dhi, má longó tá tà nda kúlí kìnìkìnì ĩ sè ko, ìndì tògyakúlí ĩ sè ko.

² Tàko ko, má lè tá tà àzya 'òle nìle àmi kòfalé ko, kàdré ngbà 'í Yésu Krísto, dhya tidilé fa kipakipa dri dhi ni tà 'i ko dhi.

‡ 1:31 1:31 A kònò Yèrèmíyà 9:23.

³ Asà dhi, má dré tá adrérà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, ma tá móndí tà íbe yàyà, adrélépi òrì ró adrélé lyàle lyàlyà dhi 'i.

⁴ Tà má dré longólé àmi dré nda, má longó tá tògyakúlí kitswázó àmi ki togó asé dhi i sè ko. Be ró dhi, má longó mána tà nda rìnýí Tírí Lólo dré tadhálé dhi sè,

⁵ àmi ki tà ka'ika'í kàdréro áyi totó tògyá móndí kya dri ko, be ró dhi, kàdréro áyi totó rìnýí Gìká àdhya dri.

Tògyá Gìká àdhya

⁶ Di, tágba dré adrézó kònìni dhi, mà adré àmakya tògyá àlo dhi ni tadhá móndyá li'wábhá àyi ki tà ka'ika'í na dhi i kòfalé. Di, tògyá nda ína tògyá bvò kòndi àdhya 'i ko, ìndì tògyá ópí bvò kòndi àdhya àyi ki tà dré adrézó akílé dhi kya 'i ko.

⁷ Be ró dhi, mà adré àmakya Gìká ni tògyá dré zùle zùzù kínó lésè dhi ni tadhá kòdhya. Gìká bhà tá tògyá nda drìdrì bvò ni bhàma kandrá, mà kòkisúró m̀lanzìlanzì ásà.

⁸ Ópí bvò kòndi àdhya ì nì àyikya tògyá nda ko. Kònò ì kònì tá be dhi, ì kitswá tá àma ki Mírì m̀lanzìlanzì ro dhi ni tidí dràle fa kípakipa dri dhi ko.

⁹ Di, ngóro tísìle Gìká ni Kúlí na dhi t́ni:
«Tà móndí ki m̀ dré nòle rè ko, àyi ki bíbhálé dré yìle rè ko, ì dré kpà kisùle rè ko dhi, Gìká bhà drìdrì zùle móndyá adrèbhá áyi le dhi ì dré.»*

* 2:9 2:9 A kònò Esáyà 52:15; 64:3.

¹⁰ Di, Giká tadhá ína tà lùzu ró nda àma dré Tírí Lólo ni rinyí sè dre. Tàko ko, Tírí nda adré tà tíí dhi ki tabhì, adrézó ndìndì tà Giká dré zùle zùzù dhi ki ni.

¹¹ Angyá ko, móndí i kòfalé dhi, àdhi nǐ tà dhya àlo dré adrélé kisùle í léna dhi nǐ, kàdré ngbà 'í dhya nda nǐ togó 'i ko dhi? Kókpà kòdhi tíni, dhya àlo nǐ tà Giká dré adrélé kisùle dhi i ko. Ngbà 'í Giká ni Tírí nǐ nǐ.

¹² Ama ró dhi, mà kisú tírí bvò kòndi àdhya kòdhya ko. Be ró dhi, mà kisú àmakya Tírí angálépi Giká vélésè dhi kòdhya, mà kòkítswáró tà tani Giká dré afèle àma dré áyi togó tani sè dhi ki ni be dhi bvó.

¹³ Mà adré tà nda kòdhi ki ta kòdhya. Di, mà adré tàá kúlí móndí ki tògyá dré adrélé tadhálé dhi i sè ko. Be ró dhi, mà adré àmakya tàá kúlí Tírí dré adrélé tadhálé dhi i sè. Mà adré di tà Tírí àdhya ki ta kúlí Tírí àdhya i sè.

¹⁴ Dhya Giká ni Tírí àko dhi kitswá ína tà adrébhá angálé Tírí nda vélésè dhi ki ka'í bwà ko. Tàko ko, akódhi mǐlésè dhi, tà nda i tà azaaza 'i. Kítswá kpà tà nda ki àndu ni bwà ko. Angyá ko, à kitswá ngbà 'í tà nda ki àndu ni lanzílé Tírí sè bwà.

¹⁵ Dhya Giká ni Tírí íbe dhi adré tà tíí dhi ki bvó ni lanzílé. Di, dhya àzya kitswá ína akódhi nda ni tàbvó ni tàle bwà ko.

¹⁶ Tàko ko,

«Àdhi nǐ tà Mírì dré adrélé kisùle dhi nǐ?
Adhi ni kitswá akódhi ni drì ta nǐ?»†

† 2:16 2:16 A kònò Èsáyà 40:13.

Dì, àma ró dhi, àma àmakya Krísto nì tà kisùkisù ìbe àma léna.

3

Màrábà Gìká àdhya i

¹ Ama adrúpi i, má dré tá adrérà'a àmi ìbe dhi 'á dhi, má kitswá tá tà ta àmi dré ngóro mómí ì'wábhá àyi kì tà ka'ìka'í na dhi i dré dhi tìni ko. Má tà tá dì tà àmi dré ngóro mómí bvò àdhya i dré dhi tìni, ìndì mómí adrèbhá ànzimvá ro Krísto nì ka'íma na dhi i dré dhi tìni.

² Má fè tá àmi dré bàsú kòdhya, mányàngá tòmbátòmba dhi 'i ko. Tàko ko, mì kitswá tá àmikya ngá nda nì mvo bwà ko. Tà bàti ró dhi, mì kitswá dhu rè mvòá bwà ko.

³ Àmi dhu rè mómí bvò àdhya i tìni. Tàko ko, mì adrè àmikya lovó kònzì bha, adrézó kpà lawàle àmi kòfalèsè. Dì àmi tsì mómí bvò àdhya 'i ko? Mì adrè tsì tà 'o mómí kya tìni ko?

⁴ Angyá ko, àmi kì àlo kàdré tàá dhi «Ma Pólò nì lebèlepi 'i,» ìndì àzya nì kó «Ma Apólò nì lebèlepi 'i» dhi, kòdhi mì adrè tsì tà 'o mómí kya tìni ko?

⁵ Apólò ína àdhi 'i? Pólò dì kó ína àdhi 'i? Ama ngbà 'í Gìká nì màrábà mì dré Yésu nì ka'izo àyi kì kúlí sè dhi 'i. Ama àlo àlo títi dhi i, mà 'o ázi Mírì dré bhàle àma drígá dhi kòdhya.

⁶ Má rì tá kórì gò, Apólò dré yí dàzo dríá. Dì, Gìká 'o ína kórì nda mbàle dhi nì.

⁷ Asà dhi, dhya adrélépi kórì rì dhi, ìndì dhya adrélépi yí da dhi, mómí kàdrì 'i ko. Dhya kàdrì ngbà 'í Gìká adrélépi kórì 'o mbàle dhi 'i.

8 Dhya adrélépi kórì ri dhi i dhya adrélépi yí da dhi be dhi ki àzì àlo. Di àyi àlo àlo títí dhi ki làgí kisú àyi ki tàndi ki àzì ì dré 'òle dhi tí.

9 Tàko ko, àma Gìká ni àzìàmú 'i. Ami àmíkya Gìká ni amvú 'i. Ami kókpà Gìká ni dzó adrélé sìle dhi 'i.

10 Gìká ni togó tani bhàle má rú dhi sè dhi, má bhà dzó ni pá ngóro dzó sìlepi tògyá sè dhi tìni gò, mómí àruka ì dré adrézó ngá tobhà dríá. Di, adré làá dhi, àyi àlo àlo títí dhi ì kònò dóro ngalè ì adré tobhàá ngíni ya dhi.

11 Tàko ko, dhya àlo kitswá dzópá àzya bha dzópá bhàle dre dhi rúsè bwà ko. Dzópá bhàle nda, Yésu Krísto 'i.

12 Dzópá nda dri dhi, mómí àruka ki ngá tobhà óró sè yà, àrezá sè yà, kírà làgí kyàkyà dhi i sè yà, fa sè yà, kòzó sè yà, kó ngalè kayísá sè yà dhi.

13 Di à ni àyi àlo àlo títí nda ki àzì i ngíni ya dhi ni no ngádra 'á kítú tàbvó tàzo dhi tú. Tàko ko, Gìká ni àyi àlo àlo títí dhi ki àzì ki tabhì àtsí sè, tadházóá dhi, àzì nda i ngalè ngíni ya dhi.

14 Dhya àlo ni àzì kàdré àyi totó tātā dhi, akódhi nda ni làgí kisú àzì nda sè.

15 Di, dhya àzya ni àzì kòve àtsí sè vevè dhi, akódhi nda kitswá ína làgí kisú ko. Akódhi ni tàndi ni adrí, di kàdrí gba yà dhi, a ni su ngóro mómí akpólépi àtsí misè dhi tìni.

16 Mì nì ko tàle dhi, àmi Gìká ni tépelò 'i, ìndì Gìká ni Tirí adré adrélé àmi léna dhi?

17 Dhya àlo kòpfu Gìká ni tépelò dhi, Gìká ni kókpà akódhi nda ni pfu dràle. Tàko ko, Gìká ni tépelò ína lólo, ìndì àmi akódhi ni tépelò nda 'i.

18 Mì kàdré àmi ki tàndi ki lití ko. Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré kisùá dhi, ì tògyá líyí 'ì tògyá bvò kòndi àdhya sè dhi, lè akódhi nda kàtsá móndí azaaza ró, kàtsáró tògyá líyí ro bàti.

19 Tàko ko, tògyá bvò kòndi àdhya tà azaaza 'ì Gìká mìlése. Ngóro Gìká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni: «Akódhi adré tògyabhá ki 'o la'ìle àyi ki tàndi ki túrúpfú tà sílé.»*

20 Adré kpà tàá dhi: «Mírì nǐ tàle dhi, tà tògyabhá ì dré adrélé kisùle dhi ì tà tàko 'ì dhi be.»†

21 Adré di leá dhi, mì kògò adrélé àmi ki afà móndí ki tà sè ko! Tàko ko, tà títi dhi ì àmìkya 'ì.

22 Kàdré Pólò 'ì yà, Apólò 'ì yà, Péteró 'ì yà, bvò kònìdhi 'ì yà, lídrì 'ì yà, dràdrà 'ì yà, lókyá ándrò kònìdhi 'ì yà, kó ngalè lókyá adrélépi alìle dhi 'ì yà dhi, tà títi dhi ì àmìkya 'ì.

23 Di àmi àmìkya Krísto àdhya 'ì, ìndì Krísto Gìká àdhya 'ì.

4

Krísto ni àpóstolò ì

1 Àsà dhi, mì kàdré àma ki no ngóro Krísto ni àzì 'obhá ì ró, ìndì dhya Gìká ni tà lùzu ró dhi ki bhàzo àyi drígá dhi ì ró.

2 Di adré leá dhi, dhya àzì bhàzo drígá dhi kàdré móndí àyi mírì dré kitswálé ka'ìle togó wǎyi sè dhi 'ì.

3 Di, mì kàdré àmìkya áma tàbvó ta yà, kó ngalè tàbvó tàlepi bvò kòndi àdhya kàdré tàá nì yà dhi,

* 3:19 3:19 A kònò Yóbò 5:13. † 3:20 3:20 A kònò Longó ì 94:11.

tà nda tà tàko 'i má m̄lèsè. Áma tàndi má adré nd̄nd̄i áma tàbvó ta ma ko.

⁴ Áma togó adré áma arókì tà àlo sè ko. Di, kòdhi adré tadhá dhi, ma gyăgya Giká kandrâ dhi ko. Dhya adrélépi áma tàbvó ta dhi ngbà 'í Mírì 'i kalóma.

⁵ Ásà dhi, lè m̄ kàdré dhya àlo ni tàbvó ta dr̄dr̄i lókyá Giká dré bhàle dhi kandrâ ko. M̄ kàdré Mírì Yésu ni agòma letè. Akódhi nda ni tà zùle t̄n̄m̄vá na dhi ki 'o apfòle ngádra 'á gò, tà m̄nd̄í ì dré lèle 'òle àyi ki togó na dhi ki tadházó. Di m̄nd̄í àlo àlo t̄t̄í dhi ki r̄uku kitswálépi àyi sè dhi ni kisú Giká véna.

⁶ Áma adrúpi ì, má tadhá tà nda kòdhi ì àmi dré àma ki tàndi ì rú Apólò be, m̄ kòn̄rò l̄le vwàvwà ro tà t̄s̄ile dhi ì rúsè ko, m̄ kàdréró kpà dr̄ikàdr̄i ro adrézó m̄nd̄í ki no twátwa dhi ko.

⁷ M̄ tá m̄na àdhi 'i, adrélé àmi tàndi ni no twá m̄nd̄í àruka ì rúsè ni? Tà dóro t̄t̄í m̄ dré adrézó ába dhi ì kòfalé dhi, tà àlo m̄ dré kisulé ko dhi be? Di m̄ kòkisú tà nda ì 'í dhi, m̄ adré di àmi afà ngóró m̄ kisú tá tà nda ì ko na t̄ni àdho tà sè?

⁸ M̄ adré àmikya kisùá dhi, m̄ kisú tà t̄t̄í m̄ dré tá adrézó lovó ni ìbe dhi ì dre? M̄ adré kisùá dhi, m̄ at̄sá ngábhá ì ró dre? M̄ at̄sá òp̄i ì ró, adrélé òp̄i nya àma àko dhi dre? Má m̄lèsè dhi, dóro ni tá m̄ dré at̄sálé òp̄i ì ró bàti dhi, mà kòkitswáró tá òp̄i nya t̄m̄n̄í àmi ìbe ká.

⁹ Tàko ko, má m̄lèsè dhi, sù ngóró Giká bhà tá àma adrèbhá àpóstolò ro dhi ì kùdù ro, ngóró m̄nd̄í r̄ule àdzú na, tà bhàzo àyi dri kitswálé dràdrà sè gò, adrézó àyi ki dri l̄zo àyi ki tupfú

todràle mónnyá tíí i mi dhi i tíni. Ama ngóró móndí wàyá bhàle mónnyá tíí bvò àdhyà i kandrà ángéló íbe, ì dré adrélé nòle dhi i tíni.

¹⁰ A adré àma kí no móndí azaaza i ró Krísto ní tà sè gò, adrézó àmi kí no tògyabhá i ró Krísto na. Ama móndí tà íbe yàyà dhi 'i, di, àmi àmikya móndí rinyi ró dhi 'i. A adré àma kí ayízè gò, adrézó àmi kí lindrì bha.

¹¹ Atsálé ándrò kònìdhi dhi, àma tàbirí íbe, yí lovó íbe, ìndì kítá àko. A adré àma kí mǐ pfo gò, mà dré adrézó tatsilé àrà ndabe.

¹² Mà adré àzì 'o landèzo àma kí tàndi kí drígá sè. A kàdré àma kí lodhá dhi, mà adré àmakya tà tani zi Gìká tí móndí i dri. A kàdré àma kí mǐ pfo dhi, mà adré àmakya tà nda ní mvo.

¹³ A kàdré àma kí rú ta kònzi dhi, mà adré àmakya kúlí yàyà logó kòdhya. Atsálé nyànomvá kònìdhi dhi, à adré àma kí no kòròsò tíni, ngá àjwá adrélé bhèle mbì na dhi tíni.

¹⁴ Má adré tà nda kòdhi kí tisì kitswázó kanyò fe àmi dré ko. Be ró dhi, má adré mána tisíá kitswázó àmi kí kodzó, ngóró áma ànzi má dré lèle tò dhi i tíni.

¹⁵ Tágba mì kàdré àmi kí drì kobhá íbe ngùlù-mudrí Krísto na yà dhi, àmi ngbà 'í atá íbe àlo. Tàko ko, má dré Rúbí Tani longólé àmi dré gò mì dré ka'izoá dhi sè dhi, má atsá mána àmi kí atá ro Yésu Krísto na.

¹⁶ Má adré dī àmi kí kodzó, mì kàdréró áma lebè, adrézó tà 'o mána tíni.

¹⁷ Tà kòdhi sè dhi, má adré áma mvá Tímòtéyò, má dré lèle tò dhi ní mu àmi véna. Akòdhi nda móndí kitswálé ka'ile togó wáyì sè Mírì ní tà sè

dhi 'i. Kòtsa dre dhi, a ni láti má dré adrélé lebèle Yésu Krísto na dhi ni tà 'o agalé àmi léna, ngóro má dré adrélé tadhále àrà títi i 'ásè ìndì Èkèlézyà títi i 'ásè dhi tíni.

¹⁸ Mòndí àruka àmi kòfalé dhi ì atsa àyikya drìkàdrì ro, adrézó kisùá dhi, má kitswá lile àmi véna ko.

¹⁹ Dì, Mírì kòlè dhi, má ni tsa àmi véna mbèlè. Dì má kònì tsa dhi, má ni ngbà 'í drìkàdrìbhá nda kì kúlí yi kòdhya ko, má ni kókpà nòá ngalè àyi Gìká ni rìnyí íbe bàti yà dhi.

²⁰ Tàko ko, à adré Gìká ni Opì ni tà tadhá ngbà 'í kúlí sè ko. Be ró dhi, à adré tà ni ni tadhá rìnyí sè.

²¹ Mì adré làá dhi, má kòtsa àmi véna ngíni? Má kòtsa fímbò be má drìgá, kó ngalè togó yàya gàlepi lèle sè dhi be?

5

Ndòtò tà mòndyá ka'ìbhá i kòfalé dhi

¹ Àrà títi i 'ásè dhi, à adré yíá tàle dhi, ndòtò tà àmi kòfalé be. A adré ndìndì ndòtò tà kára be kònìni nda ni yi pàgánò i kòfalé ko. Tàko ko, à adré tàá dhi, agó àlo àmi kòfalé dhi adré ayilé àyi atá ni tòkó be.

² Dì mì adré àmikya avólé drìkàdrì sè! Adré tá be làá dhi, mì kòtongó tá tà nda sè gò, dhya tà nda ni 'òlepi dhi ni tingázó àmi kòfalèsè.

³ Ma ró dhi, tágba má dré adrézó àmi kòfalé yó dhi, áma togó ína ngbú àmi véna. Dì má tà tá mána dhya tà nda ni 'òlepi dhi ni tàbvó dre, ngóro ma tá àmi kòfalé be na tíni.

4 Di mì kònì dra ru kimó àma ki Mírì Yésu nì rú sè dhi, áma togó nì adré túmání àmi íbe, ìndì àma ki Mírì Yésu nì rìnyí nì adré àmi íbe.

5 Di mì kòfè dhya nda Sàtánà drígá, lovó kònzi akódhi nì rúbhá àdhya kòdràró gò, akódhi nì lídrì kàdrìró kítú Mírì dré dra agòzo dhi tú.

6 Tà mì dré kitswázó àmi ki afà ásà dhi yókódhó. Mì nì ko tàle dhi, tàkú mvá tsà dhi adré mápà fónδρο títi dhi nì 'o avolé nì dhi?

7 Di mì kòtingá tàkú àku kòdhi, àmi ki temvézó, mì kàtsáró mápà tídhí ro tàkú àko. Tà bàti ró dhi, mì atsá àmikya mápà tídhí ro dre, à dré Krísto àma ki kábilígyà mvá Pásikà àdhya nì pfùle dràle mòbòmà ro dhi sè.

8 Ásà dhi, mà kàdré àma ki gwányá Pásikà àdhya nì 'o. Di, mà kàdré 'òá mápà ladhílé tàkú àku tàkonzì àdhya ìndì togó kònzi àdhya sè dhi sè ko. Be ró dhi, mà kàdré àmakya 'òá mápà tàkú àko togó wáyì àdhya ìndì tà bàti àdhya sè.

9 Ama wárágà tisìle drìdrì dhi léna dhi, má tisì tá àmi dré dhi, mì kàdré ru su mónnyá adrébhá ndòtò tà 'o dhi íbe ko.

10 Kòdhi má adré tá mónnyá bvò kòndi àdhya adrébhá ndòtò tà 'o yà, adrébhá ngá lovó bha yà, adrébhá ngá kisú túrúpfú sè yà, kó ngalè adrébhá gíká tàko ki líndrì bha yà dhi ki tà ta kòdhya ko. Kònò kàdré tá kònìni ko dhi, a nì tá lèá dhi, mì kònga bvò kònìdhi 'ásè.

11 Di, má adré tá mána lèá tàle dhi: Mì kàdré ru su mónnyá adrébhá àyi ki zi Yésu nì ka'ìbhá i ró gò, ì dré adrézó ndòtò tà 'o yà, adrézó ngá lovó bha yà, adrézó gíká tàko ki líndrì bha yà,

adrézó móndí ki rú ta kònzi yà, adrézó wá tsi yà, kó ngalè adrézó ngá kisú túrúpfú sè yà dhi íbe ko. Mì kàdré ndìndì ngá nya móndyá làsú be kònìni nda íbe ko.

¹²⁻¹³ Tàko ko, móndyá Yésu ni ka'ìbhá ko dhi ki tàbvó tàma nò ma ko. Giká ni àyi nda ki tàbvó ta nì. Di, adré zakó tsì leà dhi, mì kàdré móndyá Èkèlézyà le dhi ki tàbvó ta àmi? Àsà dhi, ngóro Giká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni: «Mì kòdro tàkonzì líyì àmi kòfalésè.»*

6

Tà adrézó tàbvó ta àsà móndyá ka'ìbhá i kòfalé dhi i

¹ Mì kàdré tà íbe àmi kòfalé àmi ki adrúpi be dhi, mì adré àmikya lile tà nda ni bvó 'o pàgàno ì dré tàle dhi ngíningíni ró? Mì adré àmikya lile tà nda ni bvó 'o móndyá Giká àdhya ì dré tàle dhi ko àdho tà sè?

² Mì nì ko tàle dhi, móndyá Giká àdhya ki móndyá bvò kòndi àdhya ki tàbvó ta àyi dhi? Di mì kònì dra móndyá bvò kòndi àdhya ki tàbvó ta àmi dhi, mì kitswá tsì tà mvá tsà àmi kòfalé dhi ki bvó ta bwà ko?

³ Mì nì ko tàle dhi, mà ni dra ángéló ki tàbvó ta dhi? Di mà kitswá tà lídrì kòndi àdhya ki bvó ta bwà ko àdho tà sè?

⁴ Mì kàdré tà làsú be kònìni dhi íbe àmi kòfalé dhi, mì adré di lile tà nda ki bvó 'o tàle móndí Èkèlézyà dré adrélé nòle móndí tàko ró dhi i véna ngíni?

* 5:12-13 5:12-13 A kònò Dùtèrònómè 17:7.

⁵ Má adré tà kòdhi kì ta kanyò fèzo àmi dré. Àmi kòfalé dhi, dhya àlo adrélépi tògyá íbe kitswázó tà áyi adrúpi i kòfalé dhi ni bvó ta bwà dhi tsì yókódhó?

⁶ Di, móndí ka ìlepi àlo dhi adré ína áyi adrúpi ni dri lizo ába tà àyi kòfalé dhi ni bvó 'o tàle, ìndì adré 'oá kònìni móndyá ka ìbhá ko dhi i kandrá!

⁷ Tà bàti ró dhi, mì dré adrélé tà adrézó tàbvó ta ásà dhi íbe àmi kòfalé dhi sè dhi, kòdhi adré tadhá dhi, mì adhé dre. Mì kitswá tá tà kònzi 'òle àmi rú dhi kì mvo bwà ko àdho tà sè? Mì kitswá tá àmi kì ngá tayí topalé dhi bwà ko àdho tà sè?

⁸ Di, mì adré àmìkya móndí kì 'o kònzi, adrézó àyi kì ngá topá dhi àmi. Mì adré kpà 'oá kònìni àmi kì adrúpi i rú!

⁹ Mì nǐ ko tàle dhi, móndyá adrèbhá tà kònzi 'o dhi i kitswá file Gìká ni Opì na ko dhi? Mì kòtayí àmi adrélé litilé ko: Móndyá adrèbhá ndòtò tà 'o dhi i, móndyá adrèbhá gìká tàko kì lindrì bha dhi i, móndyá adrèbhá múná tà 'o dhi i, àgo adrèbhá ayílé àgo íbe dhi i,

¹⁰ móndyá adrèbhá ngá kugù dhi i, móndyá adrèbhá ngá lovó bha dhi i, móndyá adrèbhá wá tsi dhi i, móndyá adrèbhá móndí kì rú ta kònzi dhi i, ìndì móndyá adrèbhá ngá kisú túrúpfú sè dhi íbe dhi i kitswá file Gìká ni Opì na ko.

¹¹ Wáláká dhi, móndí àruka àmi kòfalé dhi i tá àyi nda kòdhi i tìni. Di, Gìká dzì àmi àmi kì tàkonzì lésè, àmi kì bhàzo twá adrélé ína ró, àmi kì bhàzo gyágya í kandrá Mírì Yésu Krísto ni rú sè, ìndì àma kì Gìká ni Tírì ni rìnyí sè.

Lindrì fema Gìká dré àma kì rúbhá sè dhi

12 Mì adré tàá dhi: «Mà kitswá àmakya tà tíí dhi ki 'o bwà.» Bati, kònini. Di, tà tíí nda ì kitswá àyikya àmi ki ledé ko. Má adré tàá dhi: «Má kitswá tà tíí dhi ki 'o bwà.» Di, má kitswá mána áma tayí tà dré atólé í pálé dhi ko.

13 Mì adré kpà tàá dhi: «Gìká bhà mányàngá 'a dré. Bhà kpà 'a mányàngá dré.» Kòdhi bati. Di, Gìká ni ngá nda ki tà 'o akilé rìti. Kàdré rúbhá ni tà sè dhi, Mírì Gìká bhà rúbhá à kàdréro ndòtò tà 'o ásà dhi bvó ko. Be ró dhi, bhà ína rúbhá nda à kàdréro áyi tà 'o ásà be dhi bvó. Mírì adré kpà rúbhá nda ni líkí nì.

14 Gìká tingá tá Mírì Yésu ni rúbhá dràdrà lésè áyi rinyí sè. A ni kókpà áma ki rúbhá ki tingá dràdrà lésè kònini.

15 Mì nì ko tàle dhi, àmi ki rúbhá í Krísto ni rúbhá ni kígá 'i dhi? Di má nì tsì áma rúbhá adrélépi Krísto àdhya ró dhi ni amú tòkó zàràbhù nì rúbhá be bwà? Tàdzí ko!

16 Mì nì ko tàle dhi, dhya adrélépi ru amú tòkó zàràbhù be dhi, ì atsa rúbhá àlo ró akódhi be dre dhi? Tàko ko, Gìká ni Kúlí adré tàá dhi: «Áyi rìti dhi ki atsa rúbhá àlo ró.»*

17 Di, dhya adrélépi ru amú Mírì be dhi, ì atsa ngá àlo ró akódhi be Tírí na dre.

18 Lè mì kàdré lapalé ndòtò tà sílésè! Tàkonzì àruka tíí móndí dré adrélé 'òle dhi ì, adré 'òá áyi rúbhá rú ko. Di, dhya ángùdhi adrélépi ndòtò tà 'o dhi, adré tàkonzì nda ni 'o áyi tàndì nì rúbhá rú.

19 Mì nì ko tàle dhi, àmi ki rúbhá Tírí Lólo ni tépelò 'i dhi? Tàko ko, Gìká fè àmi dré Tírí Lólo

* 6:16 6:16 A kònò Kidhoma 2:24.

nda adrélé àmi léna. Ami ki rúbhá àmi ki tándi kya 'i ko.

²⁰ Tàko ko, Gíká gí àmi làgí kàdrì sè dre. Di ásà dhi, mì kàdré lindrì fe Gíká dré àmi ki rúbhá sè.

7

Làmó nì tà

¹ Kàdré ína tà mì dré lizilé má tí àmi ki wáràgà le dhi ki tà sè dhi, dóro nì agó dré tòkó mòle ko dhi.

² Di, kítswázó ndòtò tà 'o ko dhi, lè àgo àlo àlo títi dhi ì kàdré àyi ki tándi ki tòkó íbe, ìndì tòkó àlo àlo títi dhi ì kàdré àyi ki tándi ki àgo íbe.

³ Lè agó kàdré áyi rúbhá logá áyi tòkó dré ko. Kókpà kòdhi t́ni, lè tòkó kàdré áyi rúbhá logá áyi agó dré ko.

⁴ Tòkó nì rúbhá ngbà 'í akódhi nì tándi àdhya 'i ko. Be ró dhi, akódhi nì rúbhá nda kókpà agó nì àdhya 'i. Kókpà kòdhi t́ni, agó nì rúbhá ngbà 'í akódhi nì tándi àdhya 'i ko. Be ró dhi, akódhi nì rúbhá nda kókpà tòkó nì àdhya 'i.

⁵ Mì kàdré di ru ga àmi kòfalésè rúbhá nì tà sè ko, kàdré ngbà 'í lókyá mì dré ru ýzo àmi ki fèzo adrélé tà ta Gíká be dhi 'á ko dhi. Di lókyá nda kòlavú dre dhi, mì kògò adrélé ru amú, Sàtánà kòkítswáró àmi ki tabhì litilé àmi ki lovó rúbhá àdhya sè ko dhi bvó.

⁶ Má adré tà kòdhi nì ta ngóro tòlí bhàle àmi dri dhi t́ni ko. Be ró dhi, má fè mána láti àmi dré adrézó tà 'o.

⁷ Má mìlèsè dhi, dóro nì tá móndyá títi dhi ì dré làmó mòle ko má t́ni dhi. Di, Gíká lanzí tà tani twátwa dhi ì móndí àlo àlo títi dhi ì dré. Dhya

àlo tà tani àlo dhi íbe. Dhya àzya tà tani àzya dhi íbe.

⁸ Kàdré móndyá mobhá ko dhi i tàytòkó íbe dhi ki tà sè dhi, má adré tàá dhi, dóro ni ì dré ngbú adrélé kònini má tíni dhi.

⁹ Di, ì kòkitswá rúbhá lovó mvo bwà ko dhi, lè ì kòmo àyikya làmó. Tàko ko, làmó mòle dhi dóro lavulé, rúbhá lovó tayílé adrélé àtsi ró dhi rúsè.

¹⁰ Kàdré móndyá mobhá dhi ki tà sè dhi, má adré tàá kònini (má adré di tàá ma ko, Mírì adré tàá ni): Lè tòkó kònga áyi agó kandrásè ko.

¹¹ Di, kò'o kònini dhi, kògò agó àzya mo ko, be swá dhi, kògò ru amú áyi agó be. Adré kpà leá dhi, agó kòtingá áyi tòkó ko.

¹² Ami àruka títi dhi i dré dhi, má adré tàá kònini (má adré tàá ma, Mírì adré tàá ni ko): Agó àlo Yésu ni ka'ilepi dhi kàdré tòkó ka'ilepi ko dhi íbe gò, tòkó nda dré adrézó leá adrélé agó nda be dhi, lè agó nda kòtingá tòkó nda ko.

¹³ Kókpà kòdhi tíni, tòkó àlo Yésu ni ka'ilepi dhi kàdré agó ka'ilepi ko dhi íbe gò, agó nda dré adrézó leá adrélé tòkó nda be dhi, lè tòkó nda kòtayí agó nda ko.

¹⁴ Tàko ko, Gìká bhà agó ka'ilepi ko nda twá adrélé ína ró, akódhi ni tòkó Yésu ni ka'ilepi nda ni tà sè. Kókpà kòdhi tíni, Gìká bhà tòkó ka'ilepi ko nda twá adrélé ína ró, akódhi ni agó Yésu ni ka'ilepi nda ni tà sè. Kònò kàdré tá kònini ko dhi, àyi ki ànzi ki tá adré móndí bhàle twá Gìká dré dhi i ró ko. Di, tà bàti ró dhi, ànzi nda i àyikya móndí lólo Gìká àdhya 'i.

15 Di, dhya ka'ilepi ko dhi kàdré ina leá ru lanzilé áyi ázya Yésu ni ka'ilepi dhi be dhi, à kòtayí akódhi lile. Akódhi nda kòlì làsú be kònini dhi, à atrì ázya ni Yésu ni ka'ilepi dhi tòlì làmó àdhya lésè, kàdré agó 'i yà, kó ngalè tòkó 'i yà dhi. Angyá ko, Gìká azí àmi adrélé tà kàdrìkàdrì íbe.

16 Kòdhi íbe dhi, mi, tòkó Yésu ni ka'ilepi ni, mí nǐ ngalè mí ni ámi agó ni tidrí yà dhi ko. Kókpà kòdhi tǐni, mi, agó Yésu ni ka'ilepi ni, mí nǐ ngalè mí ni ámi tòkó ni tidrí yà dhi ko.

Adrema ngóro mǐ dré tá adrélé Gìká dré àmi kǐ azírà'a dhi tǐni dhi

17 Kàdré ngbà 'í tà kòdhi 'i ko dhi, lè àmi àlo àlo títi dhi i mǐ kàdré adrélé ngóro Mírì dré fèle àmi dré dhi tǐni, ìndì ngóro mǐ dré tá adrélé Gìká dré àmi kǐ azírà'a dhi tǐni. Má adré tòlì kòdhi ni fe Ekèlézyà títi i dré kòdhya.

18 Di dhya àlo kàdré mǐndí lwàle dhi 'i Gìká dré tá akódhi ni azírà'a dhi, akódhi nda kàdré ngbú adrélé kònini. Dhya àlo kàdré mǐndí lwàle ko dhi 'i Gìká dré tá akódhi ni azírà'a dhi, akódhi nda kò'o i lwàle ko.

19 Dhyá kǐ lwàma ìndì dhyá kǐ lwàma ko dhi, tà tàko 'i. Tà kàdrì dhi ngbà 'í Gìká ni tòlì kǐ ka'ima 'òle dhi 'i.

20 Lè àmi àlo àlo títi dhi i mǐ kàdré adrélé ngóro mǐ dré tá adrélé Gìká dré àmi kǐ azírà'a dhi tǐni.

21 Di mí kàdré màrábà 'i Gìká dré tá ámi azírà'a dhi, mí kòtayí ámi togó adrélé lanzile tà nda sè ko. Di, mí kòkìtswá atsálé mǐndí trǐle dhi ró bwà dhi, mí kò'o mína kònini.

22 Tàko ko, dhya adrélépi tá màràbà ro Mírì dré akódhi ni azírà'a dhi, atsa ína móndí trìle Mírì àdhya ró. Kókpa kòdhi tìni, dhya adrélépi tá màràbà ro ko Mírì dré akódhi ni azírà'a dhi, atsa ína màràbà Krísto àdhya ró.

23 Gĩká gĩ àmi làgí kàdrì sè. Mì kòtayí di àmi atsálé màràbà móndí kya ró dhi ko.

24 Di áma adrúpi i, lè àmi àlo àlo títi dhi i mì kàdré adrélé Gĩká kandrà ngóro mì dré tá adrélé dré àmi ki azírà'a dhi tìni.

Móndyá mobhá ko dhi ki tà, tàytòkó kya íbe dhi i

25 Kàdré móndyá mobhá ko dhi ki tà sè dhi, má kisú tòlí Mírì vélésè ko. Di, má adré mána tà kisùle kòndhi ni fe ngóro móndí kitswálépi adrélé ka'ile, Mírì dré àyi togó dóro tadhálé drá dhi sè dhi tìni.

26 Kizà mà dré adrélé nyàle lókyá ándrò kòndi sè dhi sè dhi, má adré kisùá dhi, dóro ni mì dré adrélé dhu rè ngóro mì dré adrélé dhi tìni dhi.

27 Mí kàdré tòkó íbe dhi, mí kòndà láti tòkó nda ni tingázó dhi ko. Mí kàdré tòkó àko dhi, mí kòndà tòkó mòle dhi ko.

28 Di, mí kòmo tòkó dhi, mí 'o mína tàkonzì 'i ko. Kókpa kòdhi tìni, kyánzi mòlepi rè ko dhi kòmo dhi, akódhi 'o tàkonzì 'i ko. Di, móndyá adrèbhá ru mo dhi i, tà ni adré àyi ki drì nya rà. Má adré mána àmi ki le apálé tà nda i sílèsè.

29 Áma adrúpi i, má adré leá tàle dhi, tayí ngbà 'i lókyá tsà. Kidhólé nyànomvá dhi, lè àgo adrèbhá tòkó íbe dhi i kàdré Gĩká ni tà 'o ngóro àyi tá tòkó àko na tìni.

30 Móndyá adrébhá ngòle dhi ì kàdré tà 'o ngóró ì adré tá ngòle ko na tíni. Móndyá adrébhá lenzélé dhi ì kàdré tà 'o ngóró ì adré tá lenzélé ko na tíni. Móndyá adrébhá ngá gi dhi ì kàdré tà 'o ngóró ngá nda ì tá àyikya 'i ko na tíni.

31 Móndyá adrébhá tà 'o ngá bvò kòndi àdhya ì sè dhi ì kàdré tà 'o ngóró àyi tá ngá nda ki lovó íbe ko na tíni. Tàko ko, bvò mà dré nìle kònìdhi adré akílé akíakí.

32 Má adré làá dhi, m̀ kàdré tà adrézó togó bha lanzile dhi íbe ko. Agó mòlepi ko dhi adré áyi togó bha Mírì nì tà dri, adrézó kisùá ngalè í nì kitswá Mírì nì togó 'o kinílé ngíni ya dhi.

33 Di, agó mòlepi dhi adré ína áyi togó bha tà bvò kòndi àdhya ì dri, adrézó kisùá ngalè í nì kitswá áyi tòkó nì togó 'o kinílé ngíni ya dhi.

34 Di tà dré adrélé lèle 'òle dhi ì lanzí ru 'a be rì. Kókpà kòdhi tíni, tòkó mòlepi ko dhi ìndì kyánzi mòlepi rè ko dhi, ì adré àyi ki togó bha Mírì nì tà dri, ì kàdréro lólo rúbhá nì tà sè ìndì togó nì tà sè akódhi kandrà be dhi bvò. Di, tòkó mòlepi dhi adré ína áyi togó bha tà bvò kòndi àdhya ì dri, adrézó kisùá ngalè í nì kitswá áyi agó nì togó 'o kinílé ngíni ya dhi.

35 Má adré tà kòdhi ki ta kitswázó tà lanzí bha àmi dri ko, be ró dhi, kitswázó àmi ki ledé, m̀ kàdréro tà kitswábhá Mírì m̀lèsè dhi ki 'o, adrézó tròle akódhi nì tà rú togó wáyi sè.

36 A kòzì tòkó agó àlo dhi dré gò, agó nda dré adrézó kisùá dhi, í adré tà 'o tòkó nda rú dóro ko áyi lovó rúbhá àdhya sè gò, dré adrézó tòkó nda nì le mòle dhi, lè ì kòmo ru ngóró dré adrélé lèle

dhi t́ini. Akódhi kò'o kòǹni dhi, 'o tàkonzì 'i ko.

³⁷ Di, agó nda kòǹni dóro tàle dhi, í lè tòkó nda ni mòle ko, ngóro tà bhàle í dri dhi t́ini ko, be ró dhi, ngóro tà í dré lèle 'òle dhi t́ini gò, dré kitswázó áyi lovó rúbhá àdhya ni mvo bwà dhi, akódhi 'o dóro làmó mòzo ko.

³⁸ Di àsà dhi, agó tòkó zìle drá dhi ni mòlepi dhi, 'o dóro. Di, agó tòkó zìle drá dhi ni mòlepi ko dhi 'o ína dóro lavúlé.

³⁹ Tòkó àlo dhi ni agó kàdré dhu rè lídrì íbe dhi, lè ì kàdré ngbú adrélé agó nda be. Di, akódhi ni agó kòdrà dhi, akódhi ni kitswá ína agó ángùdhi dré lèle dhi ni mo, kàdré móndí Mírì àdhya 'i dhi.

⁴⁰ Di, má adré mána kisùá dhi, akódhi ni adré arí íbe lavúlé, kàdré dhu rè ngóro dré adrélé dhi t́ini dhi. Má adré kpà kisùá dhi, má adré àmi kí drì ta tògyá Gìká ni Tírì àdhya sè.

8

Mányàngá fèle g̀iká tàko i dré dhi ni tà

¹ Kàdré manyàngá fèle g̀iká tàko i dré dhi ni tà sè dhi, má adré tàá kòǹni: Mà n̄i tàle dhi, àma títí dhi ì tà n̄n̄i íbe dhi be. Tà n̄n̄i adré móndí kí 'o avólé drìkàdrì sè. Di, lèle adré ína móndí kí timbà áyi kí tà ka'ika'í na.

² Dhya ángùdhi adrélépi kisùá dhi, í n̄i tà be dhi, n̄i ína tà ngóro dré kitswálé í kòǹni dhi t́ini rè ko.

³ Di, dhya adrélépi Gìká ni le dhi, Gìká n̄i akódhi nda kòdhya.

⁴ Kàdré di manyàngá fèle g̀iká tàko i dré dhi ni nyàma ni tà sè dhi, mà n̄i tàle dhi, g̀iká tàko bvò

àdhya i tà tàko 'i dhi be. Mà nǐ kpà, Gìká ngbà 'í àlo kwákwá dhi be.

⁵ Bàti, móndí àruka ì adré àyikya gǐká tàko bhù na ìndì bvò dri dhi ki zi gǐká ro. Tàko ko, gǐká i bǐ, ìndì mírì i bǐ.

⁶ Di, tágba dré adrézó kònìni dhi, àma dré dhi, Gìká ngbà 'í àlo kwákwá. Akódhi nda àma ki Atá ngá títi dhi ki bhàlepi, ìndì mà dré adrézó lídrì íbe drá dhi 'i. Mírì kókpà 'í àlo kwákwá. Akódhi nda Yésu Krísto ngá títi dhi ki bhàzo ásà, ìndì mà dré adrézó lídrì íbe ásà dhi 'i.

⁷ Di, móndyá títi dhi ì nǐ àyikya tà nda kòdhi i ko. Móndí àruka ì adré rè dhu ru su gǐká tàko ki tà íbe. Ayi nda ì kàdré mányàngá fèle gǐká tàko ì dré dhi ni nya dhi, ì adré nòá ngóro mányàngá gǐká tàko kya ró. Di àyi ki tà ka'ika'i yàya dhi sè dhi, àyi ki togó adré àyi ki arókì gò, ì dré adrézó kisùá dhi, ì 'o àyi atsálé ndǐ ró Gìká kandrà dre.

⁸ Tà bàti ró dhi, mányàngá adré ína àma ki 'o atsálé ànyi Gìká làga dhi nì ko. Gba mà kònya yà dhi, kó ngalè mà kònya ko yà dhi, tà nda adré tà dóro 'o àma dré ko.

⁹ Di, mì dré nìle mì kitswá àmikya ngá títi dhi ki nya bwà dhi sè dhi, mì kònò dóro, tà nda kàtsáro tà mì dré adrézó móndí tà ka'ika'i íbe yàya dhi ki 'o ledhélé tàkonzì na dhi ró ko.

¹⁰ Tàko ko, dhya àlo tà íbe yàya dhi kònò mì adrélépi tà nǐnǐ íbe dhi adrèrà'a ngá nya gǐká tàko nǐ tépelò na dhi, tà nda nǐ zakó tsǐ akódhi nda nǐ togó se adrélé mányàngá fèle gǐká tàko ì dré dhi ni nya?

¹¹ Àsà dhi, mí adré ámi adrúpi tà íbe yàya ìndì

Krístico dré dràzo ásà dhi ni tà ka'ika'ì kizá ámi tà nìni nda sè.

¹² Mì kàdré tàkonzì 'o àmi kì adrúpi i rú, adrézó àyi kì tà ka'ika'ì yàyà dhi kì kizá làsú be kònini dhi, mì adré àmikya tàkonzì 'o Krístico ni tàndi rú.

¹³ Ásà dhi, ngá má dré adrélé nyàle dhi kàdré áma adrúpi ni 'o dhèle tàkonzì na dhi, má kitswá gòle vélé zǎ nya ko, má kògòró akódhi ni 'o dhèle ko.

9

Pólò gà ngá kisúlé Rúbí Tani ni longoma ni tà sè

¹ Má kitswá mána tà adrèbhá dóro má mìlése dhi kì 'o bwà ko? Ma mána àpóstolò 'i ko? Má nò àma kì Mírì Yésu áma mì sè ko? Àmi àzì má dré 'òle Mírì ni tà sè dhi ni lò'wa 'i ko?

² Tágba móndí àruka ì kàdré áma no ngóro àpóstolò ro ko yà dhi, ma àpóstolò 'i àmi dré. Tàko ko, mì dré adrélé Mírì Yésu na dhi sè dhi, mì adré àzì má dré 'òle àpóstolò ro dhi ni tadhá ngádra 'á dhi àmi.

³ Tà má dré adrézó áma tàrá ga ásà móndí adrèbhá áma ndrì dhi i tí dhi i, tà kòni 'i:

⁴ Mà kitswá tsì adrélé ngá kisú nyàle ìndì mvùle àzì mà dré adrélé 'òle dhi sè bwà ko?

⁵ Mà kitswá tsì tòkó Yésu ni ka'ìbhá dhi kì do mòle, adrézó tatsilé àyi ìbe ngóro àpóstolò àruka kya tìni, Mírì ni adrúpi kya tìni, ìndì Pétèró àdhya tìni dhi ko?

⁶ Adré tsì leá dhi, àma Bàrànába be dhi i, mà kàdré ngbà 'í àzì 'o àma kì tàndi kì drígá sè làfa kisúzó dhi àma?

7 Adhi adré sòdá àzì 'o áyi tàndi ni làfa sè dhi nì? Adhi adré ngá kidhí gò, adrézó lò'wa ni nì nya ko dhi nì? Adhi adré kà'wá likí gò, adrézó bàsú ni nì mvu ko dhi nì?

8 Mì adré kisùá dhi, má adré tà kòdhi kì ta ngóro móndí ì dré adrélé kisùle dhi tíni? Mósè nì tátrítrí kúlí adré kókpà tàà kònìni ko?

9 Tàko ko, Mósè nì tátrítrí kúlí nda adré tàà dhi: «Tí dré adrérà'a lò'wa ató zìle dhi 'a dhi, à kòdrò ti ni ngá nyàle dhi ni logázó drá ko.»* Kòdhi Gìká adré ngbà 'í tí kì tà kisù kòdhyà?

10 Adré zakó tsì tà nda ni ta àma kì tà sè? Tà bàti ró dhi, à tsì tà nda àma kì tà sè. Tàko ko, adré leá dhi, dhya adrélépi amvú 'a dhi ì dhya adrélépi ngánò tswa dhi be dhi, ì kàdré 'òá adrézó mì bha lànyá kisúzó àyikya ró.

11 Mà kòrì kòrì Tírì Lólo àdhya àmi kòfalé 'í dhi, mà kitswá tsì ngá bvò àdhya kì kisú àmi drígàsè ko?

12 Móndí àruka ì kàdré rìnyí íbe kitswázó ngá kisú àmi drígàsè 'í dhi, àma àmakya rìnyí íbe àyikya kì lavú ko? Di, tágba dré adrézó kònìni dhi, mà 'o tà àmi kòfalé rìnyí nda sè ko. Be ró dhi, mà adré àmakya tà títi dhi kì mvo, mà kòkikíró Rúbí Tani Krísto àdhya ni longoma ko.

13 Mì nì ko tàle dhi, dhya adrèbhá àzì 'o tépelò na dhi ì adré ngá fèle tépelò nda na dhi kì àmbí kisú nyàle dhi? Dhya adrèbhá tà 'o àlètári kandrà dhi ì adré kpà ngá fèle àlètári nda dri dhi kì àmbí kisú.†

* 9:9 9:9 A kònò kpà Dùtèrònómè 25:4; 1 Tímòtèyò 5:18. † 9:13 9:13 A kònò Lèvítikè 6:9, 19; Dùtèrònómè 18:1-3.

14 Kókpa kòdhi t́ni, Mírì Yésu fè tòlì t̀zoá dhi, m̀ndyá adrébhá Rúbì Tani longó dhi ì kàdré ngá kisú àyi kì lídrì dré Rúbì Tani ni longoma nda sè.‡

15 Di, má 'o mána tà r̀nyí nda sè àlomvá ko. Má adré kpà tà kòdhi kì tisì, àmi kì togó asézó ngá fe má dré dhi bvó ko. Má m̀lèsè dhi, dóro ni tá má dré dràle kitswálé ngá zi àmi tí ko dhi! Dhya àlo kitswá tà má dré adrézó áma afà ásà kòdhi ni tingá má vélèsè ko!

16 Tà bàti ró dhi, má kàdré Rúbì Tani longó dhi, má kitswá mána áma afà tà nda sè bwà ko. Tàko ko, Giká bhà àzì nda má drígá nì, má kàdréro 'oá be dhi bvó. Kònò kizà ni tá adré áma ngá 'i, má kàdré tá Rúbì Tani nda ni longó ko dhi!

17 Kònò má kòkipè tá àzì nda 'òle ma dhi, má ni tá làgí kisú ásà. Di, Giká dré àzì nda ni bhàle má drígá nì dhi sè dhi, má adré ngbà 'í àzì bhàle má drígá nda ni 'o kòdhya.

18 Má ni di àdho làgí kisú àzì nda sè kòdhya? Áma làgí, adrema Rúbì Tani má dré adrélé longólé àngyá dhi ni longó dhi 'i. Ásà dhi, má adré longóá ngá zi àko ró, tágba má dré adrézó r̀nyí íbe kitswázó ngá kisú àzì nda sè dhi.

19 Gba má dré adrézó dhya àlo ni m̀ràbà 'i ko dhi, má 'o ma adrélé m̀ndyá títi dhi kì m̀ràbà ro, kitswázó m̀ndí bí dhi kì adrì Krísto ni ka'í dhi bvó.

20 Di Yúdà ànzi ì kòfalé dhi, má 'o ma adrélé Yúdà ànzi nda ì t́ni, kitswázó àyi kì adrì Krísto vélé dhi bvó. M̀ndyá adrébhá Mósè ni tátítrí kúlí zàle dhi ì kòfalé dhi, má 'o ma adrélé àyi

‡ 9:14 9:14 A kònò Mátáyò 10:10; Lúkà 10:7.

tátrítrí kúlí zàle nda i t́ni, tágba má dré adrézó tátrítrí kúlí zàle ko dhi, má kòkitswáró àyi ki adrì Krísto vélé be dhi bvó.

²¹ Móndyá adrébhá tátrítrí kúlí àko dhi i kòfalé dhi, má 'o ma adrélé àyi tátrítrí kúlí àko nda i t́ni, kitswázó àyi ki adrì Krísto vélé dhi bvó. Kòdhi adré tàá dhi, ma Gíká ni tátrítrí kúlí zàle ko dhi ko. Be ró dhi, ma mána Krísto ni tátrítrí kúlí zàle.

²² Móndyá tà ka'ika'í íbe yàya dhi i kòfalé dhi, má 'o ma adrélé yàya àyi nda i t́ni, kitswázó àyi ki adrì Krísto vélé dhi bvó. Dì móndyá títi dhi i kòfalé dhi, má 'o ma adrélé àyi àlo àlo títi dhi i t́ni, adrélé láti títi dhi ki nda kitswázó àyi ki àruka ki tidrí dhi bvó.

²³ Má adré tà títi nda ki 'o Rúbí Tani ni tà sè, mà kòkisúró tà tani ásà tùmání móndí àruka bí dhi íbe be dhi bvó.

²⁴ Mì nì ko tàle dhi, móndí ì kàdré angú ra dhi, àyi títi dhi ì adré ràle, di, ngbà 'í àyi ki àlo adré làgí kisú nì dhi? Dì mì kàdré àmikya angú ra kitswázó làgí kisú dhi bvó.

²⁵ Móndyá títi adrébhá ru pfu lavi na dhi ì adré tà bí dhi ki mvo, àyi ki rúbhá ki 'òzo atsálé tòmbátòmba. I adré 'òá kitswázó kúlá adrélépi ñwàle ñwanwà dhi ni kisúzó kòdhya. Dì, mà adré àmakya 'òá kitswázó kúlá kitswálépi ñwàle bwà ko dhi ni kisúzó kòdhya.

²⁶ Dì ásà dhi, má adré mána angú ra wàyá ro ko. Mà kàdré ru pfu móndí àzya be dhi, má adré akódhi ni tisi wàyá ro ko.

²⁷ Dì, má adré mána áma rúbhá 'o atsálé tòmbátòmba, adrézó bhàá áma rìnyí zàle, má

kònì dra Rúbí Tani longó móndí àruka ĩ dré dhi,
à kòkìtswáró làgí logá má dré ko.

10

Tà 'òma Ìsèrèlè ànzì kya tíni ko dhi

¹ Ama adrúpi ĩ, má lè mì kòtivì ko tàle dhi,
Mósè ni lókyá 'á dhi, àma kì tábhí títi dhi ĩ atsí
tá ndùrùku zálèsè gò, ĩ dré lavúzó yïandre 'àsè
dhi.*

² Dì ndùrùku nda na ìndì yïandre nda na dhi,
ĩ kisú tá bàtìsimò, ru amúzó Mósè be.

³ Ayi títi dhi ĩ nya tá mányàngá àlo angálépi
Gìká vélèsè dhi kòdhya.

⁴ Ĩ mvu tá kpà yï àlo angálépi Gìká vélèsè dhi
kòdhya. Tàko ko, ĩ adré tá yï adrélépi apfòle kírà
angálépi Gìká vélèsè gò adrélé àyi kì lebè dhi lésè
dhi ni mvu.† Kírà nda tá Krísto 'i.

⁵ Tágba dré tá adrézó kònìni dhi, móndí bí àyi
kòfalé dhi kì tà tá dóro Gìká mìlèsè ko gò, ĩ dré
todràzo duku na.

⁶ Dì tà nda kòdhi ĩ atsí tá àyi rú kònìni kitswálé
tà tadhá àma dré, mà kàdréró tà kònzi kì lovó
bha àyikya tíni ko.

⁷ Mì kàdré dì gìká tàko kì lindrì bha àyi kì
àruka kya tíni ko. Ngóro tisìle Gìká ni Kúlí na dhi
tíni: «Móndí ĩ lírí tá adrélé ngá nya ìndì ngá mvu
gò, ĩ dré ngàzo adrélé làrí to gìká tàko ĩ kandrá.»‡

* **10:1 10:1** A kònò Pfòma 13:21-22; 14:19-29 † **10:4 10:4** A kònò
Ngá nàma 20:8-11. ‡ **10:7 10:7** A kònò Pfòma 32:6.

8 Mà kàdré ndòtò tà 'o àyi ki àruka kya tíni ko. Tàko ko, àyi ngùlù-nyadhi-àlo-drì-na nda ì todrà tá kítú àlo sè. §

9 Mà kàdré Krísto ni tabhì àma ki tàkonzì sè àyi ki àruka kya tíni ko. Tàko ko, ni títì tá àyi nda ì todràle dhi kòdhya.*

10 Mì kàdré kpà ngùrùngùrù ta àyi ki àruka kya tíni ko. Tàko ko, ángéló adrélépi dràdrà fe dhi tupfú tá àyi nda ì todràle dhi kòdhya. †

11 Tà nda kòdhi ì atsá tá àyi rú kitswázó tà tadhá àma dré. A tìsì kpà tà nda ì kitswázó àma adrébhá lídrì íbe lókyá kùdù kònìdhi 'á dhi ki kodzó dhi bvó.

12 Asà dhi, mì kàdré kisùá dhi mì adré àmi ki totó tātā dhi, mì kònò dóro, mì kòdheró ko!

13 Tà twá adré àmi ki tabhì tà adrébhá mónnyá títi dhi ki tabhì dhi ì rúsè ko. Giká kitswá kpà adréle ka'ile togó wáyi sè. Kitswá àmi ki tayí tà dré tabhìle àmi ki rinyí lavúzó dhi ko. Dì, tà dré adrérà'a àmi ki tabhì dhi 'á dhi, a ni láti nzi àmi dré kitswázó lapálé tíásà, mì kòkitswáráo togó tsi be dhi bvó.

Giká tàko ki lindrì bhàma ko dhi

14 Dì àma arúpi má dré lèle tò ni ì, mì kàdré lapálé giká tàko ki lindrì bhàma ni tà sílèsè.

15 Má adré tà kòdhi ki ta àmi, móndí tògya ró dhi ì dré. Dì àmi ki tàndi, mì kòtabhì tà má dré adréle tàle nda ì, nìzoá ngalè tà nda ì tà bàti 'ì yà dhi.

---

§ 10:8 10:8 «Ngùlù-nyadhi-àlo-drì-na» kònìdhi: 23.000. A kònò Ngá nàma 25:1-18 * 10:9 10:9 A kònò Ngá nàma 21:5-6 † 10:10 10:10 A kònò Ngá nàma 17:6-14

16 Mà dré adrérà'a mányàngá Mírì àdhya ni nya dhi 'á dhi, mà kàdré kópò adó, adrézó tà tani zi Gìká tí dríá gò, adrézó mvúá dhi, mà adré zakó tsì àma ki amú Krísto ni kàrí be? Mà kàdré kpà mápà tonò nyàle dhi, mà adré zakó tsì àma ki amú Krísto ni rúbhá be?

17 Mápà nda dré adrélé ngbà 'í àlo dhi sè dhi, àma zyandre dhi i, mà atsa rúbhá àlo ró. Angyá ko, mà adré títi mápà àlo nda ni nya kòdhya.

18 Mì kisù rè Ìsèrélè ànzi ki tà ká. Ì kàdré ngá fèle mòbòmà ro àlètárí dri dhi ki nya dhi, ì adré zakó tsì àyi ki amú Gìká àlètárí nda ni bhàzo drá dhi be?

19 Má adré leá tàle dhi, ngá fèle gìká tàko ì dré dhi, tà kàdrì 'i dhi ko. Gìká tàko ì kpà tà kàdrì 'i ko.

20 Dì, à kàdré ngá fe mòbòmà ro gìká tàko ì dré dhi, à adré fèá tirí kònzi ì dré, Gìká dré ko. Má adré dì leá dhi, mì kàmú ru tirí kònzi ìbe àlomvá ko.

21 Mì kitswá adrélé kópò Mírì àdhya ni mvu, adrézó kókpà kópò tirí kònzi kya ni mvu dhi bwà ko. Mì kitswá adrélé mányàngá Mírì àdhya ni nya, adrézó kókpà mányàngá tirí kònzi kya ni nya dhi bwà ko.

22 Kòdhi mà adré tsì Mírì ni togó le 'òle aswálé? Ama tsì rìnyí ìbe akódhi àdhya ni lavú?

Tà títi dhi ki 'òma lindrì fèzo Gìká dré dhi

23 Mì adré tàá dhi: «Mà kitswá tà títi dhi ki 'o bwà.» Bati, kònini. Dì, tà títi nda ì kitswá àyikya àmi ki ledé ko. «Mà kitswá tà títi dhi ki 'o bwà.» Dì, tà títi nda ì kitswá àyikya móndí ki timbà àyi ki tà ka'ika'í na ko.

24 Lè mì kàdré tà dóro nda kisulé àmi ki tàndi i dré ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà dóro nda àmi ki àzya i dré.

25 Mì kàdré ngá títí adrélé lagilé ngá lagírà na dhi ki ka'ì nyàle. Di, mì kàdré àmikya ngá nda ki tà lizí ko, tà nda kàrókìró àmi ki togó ko dhi bvó.

26 Tàko ko, Gìká ni Kúlí adré tàá dhi: «Bvò i ngá títí lá dhi íbe dhi i, Mírì àdhya 'i.»‡

27 Dhya àlo Yésu ni ka'ìlepi ko dhi kòzi àmi ngá nya gò, mì dré ka'izoá lile dhi, mì kònya ngá títí bhàle àmi kandrà dhi i. Di, mì kòlizí àmikya ngá nda ki tà ko, tà nda kàrókìró àmi ki togó ko.

28 Di, dhya àlo kòtà ína àmi dré dhi, «Kònìdhi ngá fèle gìká tàko dré dhi 'i» dhi, mì kònya ko, dhya tà nda ni tàlepi àmi dré dhi ni tà sè, ìndì tà nda kàrókìró móndí ni togó ko sè.

29 Má adré àmi ki togó ni tà ta kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána dhya àzya nda ni togó ni tà ta kòdhya. Di à ni kitswá lizíá dhi: «À adré tà má dré adrélé nòle dóro dhi ki logá má dré dhya àzya ni togó ni tà sè àdho tà sè?

30 Má kàdré mána àwoyà ta Gìká dré gò adrézó ngá nya dhi, à adré tà ta kòzi má rú ngá má dré àwoyà fèzo ásà nda sè àdho tà sè?»

31 Di mì kàdré ngá nya yà, ngá mvu yà, kó ngalè tà ángùdhi ni 'o yà dhi, mì kàdré tà nda ki 'o títí kitswázó lindrì fe Gìká dré dhi bvó.

32 Mì kò'o tà àlo kitswálépi móndí ki 'o ledhéle tàkonzì na dhi ko, àyi nda ì kàdré Yúdà ànzì 'i yà, móndí sùrú twá ro dhi 'i yà, kó ngalè móndí Èkèlézyà Gìká àdhya lé dhi 'i yà dhi.

‡ 10:26 10:26 A kònò Longó i 24:1.

³³ Mì kàdré tà 'o mána tíni. Má adré tà títi dhi kì 'o, áma tà kàdréro dóro mónďyá títi dhi ì m̀lèsè. Má adré tà dóro nda kisulé áma t̀ndi dré ko. Be ró dhi, má adré mána tà dóro nda mónďi zyandre dhi ì dré, ì kòkìtswáro lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisú be dhi bvó.

11

¹ Mì kàdré tà 'o mána tíni, ngóro áma t̀ndi má dré adrelé tà 'o Krísto àdhya tíni dhi tíni.

Ago kì tà tòkó íbe l̀sám̀bò na dhi

² Má adré àmi kì tà bha kuru, mì dré adrelé ngbú áma tà kisù dhi sè, ìndì mì dré adrelé tròle tà má dré tadhále àmi dré dhi ì rú dhi sè.

³ Dì, má adré mána leá mì kòni dhi, àgo títi dhi kì drì Krísto 'i, tòkó ni drì agó 'i, ìndì Krísto ni drì Giká 'i.

⁴ Dì l̀sám̀bò na dhi, agó àlo dhi kòndrà ngá í dri gò, adrezó tà zi Giká tí yà, kó ngalè adrezó Giká ni kúlí longó pròfétà àdhya tíni yà dhi, agó nda adré ína kanyò fe Krísto dré.*

⁵ Dì tòkó àlo dhi kòndrà ngá í dri ko gò, adrezó tà zi Giká tí yà, kó ngalè adrezó Giká ni kúlí longó pròfétà àdhya tíni yà dhi, tòkó nda adré ína kanyò fe áyi agó dré. Tàko ko, sù ngóro tòkó nda rè tá áyi drìbhí rère na tíni.

⁶ Tòkó kòndrà ngá í dri ko dhi, dóro ni tá dré áyi drìbhí rère rère dhi. Dì, tòkó ni drìbhí

---

* **11:4 11:4** Giká ni Kúlí tisile Girikì ti sè dhi adré tàá kònwá dhi, «agó nda adré ína kanyò fe áyi drì dré.» Kòdhi adré leá tàle dhi, agó nda adré kanyò fe Krísto dré.

rèma yà, kó ngalè akódhi ni drìbhí fàma yà dhi kàdré kanyò fe drá dhi, lè akódhi kàdré áyi drì ndràndrà.

⁷ Di, adré lèá dhi, agó kòndrà ína áyi drì ko. Tàko ko, Giká bhà agó làsú be í tíni, ìndì agó adré Giká ni mìlanzilanzì tadhá. Di, tòkó adré ína agó ni mìlanzilanzì tadhá.

⁸ Angyá ko, Giká 'o tá agó apfòle tòkó lésè ko. Be ró dhi, 'o ína tòkó apfòle agó lésè.

⁹ Kòdhi ìbe dhi, Giká bhà tá agó tòkó dré ko. Be ró dhi, bhà ína tòkó agó dré.

¹⁰ Tà nda sè dhi, ìndì ángéló ki tà sè dhi, lè tòkó kàdré áyi drì ndra tadházóá dhi, ì agó zàle dhi.

¹¹ Di, tágba kònìni dhi, Mírì na dhi, tòkó ni tà kitswá adrélé be dhi agó ni tà àko ko. Agó ni tà kitswá kpà adrélé be dhi tòkó ni tà àko ko.

¹² Tàko ko, ngóro tòkó dré apfòle agó lésè dhi tíni dhi, à ti kpà agó apfòle tòkó lésè. Di, tà bàti ró dhi, ngá tíí dhi ì apfò Giká vélésè.

¹³ Mì kòlanzí tà kònì ki bvó àmi ki tàndi ì kòfalé: Tòkó àlo dhi kòndrà áyi drì ko gò adrézó tà zi Giká tí dhi, kòdhi tsì dóro?

¹⁴ Ngá wáyì Giká dré bhàle dhi ki làsú adré zakó tsì tadhá àmi dré dhi, agó ni drìbhí kàdré kàtswa dhi, tà nda adré kanyò fe akódhi dré?

¹⁵ Di, tòkó ni drìbhí kàdré kàtswa dhi, tà nda adré ína lindrì fe akódhi dré. Tàko ko, Giká fè drìbhí kàtswa nda akódhi dré ngóro ngá dré adrézó áyi drì ndra ásà dhi tíni.

¹⁶ Dhya àlo kàdré tà le kayílé tà nda kòdhi ì dri dhi, àma labhi àzya mà dré adrélé lebèle dhi àko. Èkèlézyà Giká àdhya ì kókpà labhi àzya àko.

Mányàngá Mírì àdhyà

(A kònò kpà Mátáyò 26:26-29; Márokò 14:22-25; Lúkà 22:15-20)

¹⁷ Kàdré tà mì dré adrézó ru kimó adrélé 'òá dhi kì tà sè dhi, má kitswá àmi kì tà bha kuru ásà ko. Tàko ko, mì adré àmikya tà kònzi kì 'o, tà dóro ki lavú.

¹⁸ Drìdrì dhi, má adré yíá tàle dhi, mì dré adrérà'a ru kimó móndí Èkèlézyà àdhyà i ró dhi 'á dhi, mì adré àmikya ru lanzí àmi kòfalèsè. Di má ni kitswá tà nda ni ka'í tsà.

¹⁹ Tà bàti ró dhi, lè tà adrézó ru lanzí dhi ì kàdré àmi kòfalé be, à kòkitswá ró móndyá Giká dré ka'ile àmi kòfalé dhi kì ni be dhi bvó.

²⁰ Mì dré adrérà'a ru kimó dhi 'á dhi, mì adré àmikya mányàngá Mírì àdhyà ni nya kòdhyà ko.

²¹ Tàko ko, mì dré adrérà'a ngá nya dhi 'á dhi, àmi àlo àlo títi dhi i mì adré ngá do àmi kì tàndi i dré nyàle drìdrì móndí àruka i kandrá. Di móndí àruka i tàbirí íbe, àruka ni ì adré kó wá tsi.

²² Àmi tsì dzó àko kitswázó ngá nya ìndì ngá mvu lána dhi? Kó ngalè, mì adré Èkèlézyà Giká àdhyà ni ayízè, adrézó kanyò fe móndí mányàngá àko dhi i dré? Má ni àdho tà ta àmi dré kòdhyà? Má ni tsì àmi kì tà bha kuru? Kóko! Má kitswá àmi kì tà bha kuru tà nda sè ko!

²³ Tàko ko, má tadhá mána àmi dré tà má dré kisulé Mírì vélèsè kòni i kòdhyà: Ngátsi Mírì Yésu ni lefèzo kàribhá i drígá dhi sè dhi, akódhi adó tá mápà,

²⁴ àwoyà fèzo Giká dré gò, ñòzoá tàzoá dhi: «Kònìdhi áma rúbhá má dré adrélé fèle àmi kì tà

sè dhi 'i. Mì nya, ìndì mì kàdré 'òá kònìni adrézó áma tà kisù.»

²⁵ Ngá nyàma àmvolésè dhi, dré kókpa 'òzoá kònìni kópò sè. Adó kópò nda, tàzoá dhi: «Kópò kònìdhi adré tà tídhí Giká dré bhàle ru yǐzo móndí íbe áma kàrí sè dhi ni tà tadhá. Mì mvu, ìndì vésè wǎyi mì dré adrérà'a mvuá dhi 'á dhi, mì kàdré 'òá kònìni adrézó áma tà kisù.»

²⁶ Tàko ko, vésè wǎyi mì dré adrérà'a mápà kòdhi ni nya, adrézó kpà kópò kòdhi ni mvu dhi 'á dhi, mì adré Mírì ni dràdrà ni tà longó, tsàle lókyá dré dra agòzo dhi 'á.

²⁷ Asà dhi, dhya ángùdhi adrélépi Mírì ni mápà nya yà, adrélépi kó akódhi ni kópò mvu yà ngóro dré kitswálé Giká mǐlésè dhi tíni ko dhi, akódhi nda adré ína tàkonzì 'o Mírì ni rúbhá rú ìndì akódhi ni kàrí rú gò, tàkonzì nda dré adrézó akódhi dri.

²⁸ Adré di làá dhi, móndí àlo àlo títi dhi ì kàdré àyi ki tàndi ki togó tabhì 'íká gò, ì kògòro adrélé mápà nda ni nya, adrézó kópò nda ni mvu ndò.

²⁹ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi mápà nda ni nya, adrézó kópò nda ni mvu Mírì ni rúbhá ni tà kisù àko ró dhi, adré ína Giká ni tàbvó tàma asé àyi tàndi dri.

³⁰ Tà nda sè dhi, móndí bí àmi kòfalé dhi ì rúbhá íbe yàyà ìndì drà ro, ìndì àmi ki àruka bí dhi ì todrà dre.

³¹ Mà kàdré àma ki tàndi ki tàbvó ta dhi, Giká kitswá àma ki tàbvó ta ko.

³² Di, Mírì Giká adré ína àma ki tàbvó ta, adrézó àma ki lotó, í kòbhàró tà àma dri móndyá bvò àdhya kya tíni ko dhi bvó.

³³ Asà dhi, áma adrúpi i, mì dré adrérà'a ru kimó mányàngá Mírì àdhya ni nya dhi 'á dhi, mì kàdré ru letè àmi kòfalésè.

³⁴ Àmi kí àruka ì kàdré tàbirí íbe dhi, ì kònnya ngá àyi bhàna 'íká, mì kònì dra ru kimó dhi, mì kò'oró tàkonzì gò àmi kí tàbvó tàzo dhi ko.

Kàdré tà àruka mì dré lizilé dhi kí tà sè dhi, má ni tà nda kí lotó lókyá má dré adrérà'a àmi véna dhi 'á.

12

Tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi i

¹ Ama adrúpi i, kàdré tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi kí tà sè dhi, má adré leá mì kònñ tà bàti tà nda ì dri be.

² Mì nì tàle dhi, mì dré tá adrérà'a pàgánò ì ró dhi 'á dhi, mì tayí tá àmi adrélé tatsíle gíká tàko kitswábhá kúlí ta bwà ko dhi ì vésè dhi be.

³ Asà dhi, má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya àlo adrélépi tà ta Gíká ni Tírí ni rìnyí sè dhi kitswá tàá dhi «Tátrítrí kàdré Yésu dri!» dhi bwà ko. Kòdhi íbe dhi, dhya àlo kitswá tàá dhi «Yésu Mírì 'i!» dhi bwà ko, kàdré ngbà 'í Tírí Lólo ni rìnyí sè ko dhi.

⁴ Tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi ì twátwa. Dì, Tírí àlo nda adré ina fèá nì.

⁵ Látì adrézó Mírì ni àzì 'o dhi ì twátwa. Dì, à adré àzì nda kí 'o Mírì àlo nda dré.

⁶ Tà Gíká dré adrélé 'òle mómndí ì 'àsè dhi ì twátwa. Dì, Gíká àlo nda adré tà títi nda kí 'o mómndyá títi dhi ì 'àsè dhi nì.

⁷ Gíká adré àyi Tírí ni rìnyí tadhá mómndyá ka'ìbhá àlo àlo títi dhi ì rú, adrézó tà dóro 'o àyi títi nda ì dré.

⁸ Dhya àlo dré dhi, Tírí nda adré rinyí adrézó kúlí ta tògyá sè dhi ni fe kòdhya. Dhya àzya dré dhi, Tírí àlo nda adré rinyí adrézó kúlí ta tà nini sè dhi ni fe kòdhya.

⁹ Azya ni dré dhi, Tírí àlo nda adré rinyí adrézó Gíká ni ka'í togó wáyi sè dhi ni fe kòdhya. Azya ni dré dhi, Tírí àlo nda adré rinyí adrézó móndí ki drà tidrí dhi ni fe kòdhya.

¹⁰ Azya ni dré dhi, adré rinyí adrézó tà líndrígá ró dhi ki 'o dhi ni fe kòdhya. Azya ni dré dhi, adré rinyí adrézó Gíká ni kúlí longó pròfètà àdhya tìni dhi ni fe kòdhya. Azya ni dré dhi, adré rinyí adrézó tírí twátwa dhi ki ni lanzílé dhi ni fe kòdhya. Azya ni dré dhi, adré rinyí adrézó ti twátwa ki ta dhi ni fe kòdhya. Azya ni dré dhi, adré rinyí adrézó ti twátwa nda ki kúlí àndu ngi dhi ni fe kòdhya.

¹¹ Tírí àlo kwákwá nda adré tà títi nda ki 'o nì. Adré rinyí twátwa nda ki lanzí móndí àlo àlo títi i dré, ngóro í dré adrélé lèle 'òle dhi tìni.

Rúbhá àlo kígá ni íbe bí dhi

¹² Dhyá ki rúbhá ngá àlo dhi 'i, gba dré adrézó kígá íbe bí dhi. Krísto ni tà kókpà kòdhi tìni. Gba rúbhá ni ni kígá i dré adrézó bí dhi, rúbhá nda ngbà 'í àlo.

¹³ Tàko ko, à fè bàtísimò àma títi dhi i dré Tírí Lólo àlo dhi ni rinyí sè, mà kàdréro rúbhá àlo ró, gba mà kàdré Yúdà ànzì 'i yà, móndí sùrú twá ro dhi 'i yà, màrábà 'i yà, kó ngalè móndí màrábà ro ko dhi 'i yà dhi. Gíká bhà Tírí àlo nda adrélé àma títi dhi i léna.

14 Rúbhá nda ni kìgá ngbà 'í àlo ko. Be ró dhi, rúbhá nda kìgá íbe bí.

15 Tágba rúbhá nda ni pá kòtá tá dhi «Má dré adrélé drígá 'i ko dhi sè dhi, ma rúbhá ni kìgá 'i ko» dhi, pá nda ni tá adré ngbú rè rúbhá nda ni kìga ró.

16 Kó ngalè, bí ni kòtá tá dhi «Má dré adrélé mǐ 'i ko dhi sè dhi, ma rúbhá ni kìgá 'i ko» dhi, bí nda ni tá adré ngbú rè rúbhá nda ni kìga ró.

17 Kònò rúbhá wǎyi dhi kàdré tá mǐ 'i yà dhi, a ni tá kitswá tà yi ngíni? Kó ngalè, rúbhá wǎyi dhi kàdré tá bí 'i yà dhi, a ni tá kitswá ngá tàdží ngu ngíni?

18 Tà bàti ró dhi, Gìkà tobhà kìgá àlo àlo títi dhi i rúbhá léna ngóro í dré tá lèlè 'òle dhi tíni.

19 Kìgá nda ì kàdré tá ngbà 'í àlo dhi, kònò rúbhá nda kitswá tá adrélé ko.

20 Tà bàti ró dhi, rúbhá ni kìgá i bí. Dì, rúbhá nda ína ngbà 'í àlo.

21 Rúbhá nda ni mǐ kitswá ína tàá drígá dré dhi «Ámi lovó má rú yó!» dhi bwà ko. Kó ngalè, drǐ ni kitswá ína tàá pá dré dhi «Ámi lovó má rú yó!» dhi bwà ko.

22 Tàko ko, rúbhá ni kìgá adrélé nòle yàyà dhi ì kàdré tá yó dhi, kònò rúbhá nda kitswá tá tà 'o bwà ko.

23 Rúbhá ni kìgá mà dré adrélé nòle lindrì àko ró dhi i, mà adré àyi nda ki lindrì bha kìgá àruka títi dhi kya ki lavú. Rúbhá ni kìgá kitswábhá adrélé nòle ko dhi i, mà adré àyi nda ki líkí kìgá àruka títi dhi ki lavú.

24 Dì, mà adré 'òá kònìni rúbhá ni kìgá

kitswábhá adrélé nòle dhi ki tà sè ko. Di, Gìká amú ína rúbhá ni kìgá i tíí, lindrì fèzo kìgá adrèbhá tá lindrì àko dhi i dré,

²⁵ tà adrézó ru lanzí dhi kàdréró rúbhá nda na yó, be ró dhi, kìgá nda i kàdréró àyi ki àzya ki tà kisù.

²⁶ Asà dhi, kìgá àlo dhi kàdré kizà nya dhi, kìgá àruka tíí dhi i adré kókpa kizà nya túmání akódhi be. Kìgá àlo dhi kàdré rúku kisú dhi, kìgá àruka tíí dhi i adré lenzélé túmání akódhi be.

²⁷ Ami ró dhi, àmi Krísto ni rúbhá 'i. Ami àlo àlo tíí dhi i rúbhá nda ni kìgá 'i.

²⁸ Gìká bhà tá rè zyà àpóstolò i adrélé drìdrì Èkèlézyà na gò, pròfètà ki bhàzo àyi àmvolésè gò, dhya adrèbhá tà tadhá dhi ki bhàzo àyi àmvolésè. Amvolásà dhi, bhà tá dhya adrèbhá tà líndrìga ró dhi ki 'o dhi i, dhya adrèbhá móndí ki drà tidrí dhi íbe, dhya adrèbhá móndí ki ledé dhi íbe, dhya adrèbhá móndí ki drì ko dhi íbe, tsàle dhya adrèbhá ti twátwa ki ta dhi íbe.

²⁹ Di móndyá tíí dhi i àpóstolò 'i ko. Ayi tíí dhi i pròfètà 'i ko. Ayi tíí dhi i tà tadhábhá 'i ko. Ayi tíí dhi i rìnyí íbe adrézó tà líndrìga ró dhi ki 'o ko,

³⁰ adrézó móndí ki drà tidrí ko, adrézó ti twátwa ki ta ko, adrézó ti twátwa nda ki kúlí àndu ngi ko.

³¹ Di, àmi ki togó kàdré ína àtsi ró, kitswázó tà tani lavúlé Tìrí Lólo dré adrélé fèle dhi ki kisú.

Nyànómvá dhi, má ni láti dóro láti àruka tíí dhi ki lavúlépi dhi ni tadhá àmi dré kòdhya.

13

Lèle ni tà

¹ Kònò má kàdré tá ti twátwa móndí kya ki ta ángéló kya íbe gò, má dré mána adrézó lèle àko dhi, má ni tá adré ngóro ngílingíí adrélé tswàle wáyá ro dhi tíni, kó ngalè gòká adrélé vòle wáyá ro dhi tíni.

² Kònò má kàdré tá Gìká ni kúlí longó pròfétà àdhyà tíni, adrézó tà títi lùzu ró dhi ki ni lanzíle tà nìni be wáyí, adrézó tà ka'ika'í íbe kàdrè kitswázó kòngó ki 'o àyi ki kisi gò, má dré mána adrézó lèle àko dhi, má ni tá adré ngá tàko 'i.

³ Kònò má kòlanzí tá áma ngá títi dhi i lemerèbhá i dré, áma rúbhá fèzo véle àtsí na gò, má dré mána adrézó lèle àko dhi, má kitswá tá tà dóro àlo kisiú ásà ko.

⁴ Lèle adré tà letè togó vwàvwà sè, adrézó áyi togó dóro tadhá móndí i dré. Adré lovó kònzì bha móndí i rú ko. Adré áyi afà ko, adrézó drìkàdrè ro ko.

⁵ Adré kanyò fe móndí i dré ko, adrézó tà dóro nda kisiúle áyi tàndi dré ko, adrézó áyi togó tayí adrélé aswále ko. Adré tà kònzì 'òle í rú dhi ki tà kisiú vwàvwà ro ko.

⁶ Adré lenzélé tà kònzì sè ko. Be ró dhi, adré ína lenzélé tà bàti sè.

⁷ Lèle adré tà títi dhi ki mvo, adrézó Gìká ni ka'í tà títi i sè, adrézó mì bha akódhi véna tà títi i sè, adrézó togó tsi tà títi i sè.

⁸ Lèle kitswá tàdzí akíle ko. Di, à ni Gìká ni kúlí longoma pròfétà kya tíni dhi ni tayí. A ni ti twátwa ki tàma kiki. A ni kúlí tàma tà nìni sè dhi ni tayí.

⁹ Tàko ko, mà adré àmakya tà ni tsà, adrézó Gíká ni kúlí longó pròfétà kya tìni tsà.

¹⁰ Dì, lókyá tà títí dhi ì dré dra kitswábhá títí dhi tú dhi, tà kitswábhá tsà dhi ki àyikya tavì.

¹¹ Má dré tá adrérà'a mvámvá ro dhi 'á dhi, má adré tá tà ta mvámvá àdhya tìni, adrézó tà kisù mvámvá àdhya tìni, adrézó tà ni lanzílé mvámvá àdhya tìni. Dì, lókyá má dré atsázó móndí kàdrì ro dhi sè dhi, má tayí tà ànzimvá kya ì títí.

¹² Nyànómvá dhi, mà adré ngá no tsà, ngóró ngá líndrí adrélé nòle tàlàtálà na dhi tìni. Dì, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, mà ni ru no Gíká be m̀ sè. Nyànómvá dhi, má adré tà ni tsà. Dì, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, má ni tà títí dhi ki ni, ngóró Gíká dré áma nìle bàti dhi tìni.

¹³ Nyànómvá dhi, tà na kòni ì be: tà ka'ika'ì, m̀ bhàbhà Gíká véna dhi, ìndì lèle. Dì, tà kàdrì lavúlé tà nda ì kòfalé dhi ìna lèle 'ì.

14

Ti twátwa ki tàma, ìndì tà longoma pròfétà kya tìni dhi

¹ M̀ kàdré d̀ lāti lèle àdhya ni lebè. Ami ki togó kàdré kpà àtsi ró, kitswázó tà tani Tìrí Lólo dré adrélé fèle dhi ki kisú. Lavúlé dhi, m̀ kàdré r̀nyí adrézó Gíká ni kúlí longó pròfétà kya tìni dhi ni le kisúlé dhi kòdhya.

² Tàko ko, dhya adrélépi ti twá ta dhi adré tà ta móndí ì dré ko. Be ró dhi, adré ìna tà ta Gíká dré. Angyá ko, dhya àlo ǹ tà akódhi dré adrélé tàle dhi ko, dré adrélé tà lùzu ró dhi ki ta Tìrí Lólo ni r̀nyí sè dhi sè.

³ Di, dhya adrélépi Gĩká ni kúlí longó pròfétà àdhya tĩni dhi adré ina tà ta móndí i dré, kitswázó àyi ki timbà àyi ki tà ka'ĩka'ĩ na, kitswázó àyi ki kodzó, ìndì kitswázó àyi ki togó ki tindrì.

⁴ Dhya adrélépi ti twá ta dhi adré àyi tàndi ni timbà àyi tà ka'ĩka'ĩ na. Di, dhya adrélépi Gĩká ni kúlí longó pròfétà àdhya tĩni dhi adré ina móndyá títi Èkèlézyà le dhi ki timbà àyi ki tà ka'ĩka'ĩ na.

⁵ Má adré làá dhi, mì kàdré títi ti twátwa ki ta. Di, lavulé dhi, má adré làá mì kàdré Gĩká ni kúlí longó pròfétà kya tĩni. Tàko ko, dhya adrélépi tà longó pròfétà àdhya tĩni dhi lavú dhya adrélépi ti twátwa ki ta dhi, akódhi nda kàdré ngbà 'í ti twátwa nda ki kúlí àndu ngi Èkèlézyà ni timbàzo dhi ko dhi.

⁶ Ama adrúpi i, kònò má kòtsa tá àmi véna adrélé ti twátwa ki ta dhi, tà nda ni tá kitswá àmi ki ledé ngíni? Di, má kòtsa mána tà lùzu ró tadhále dhi íbe yà, tà nĩnĩ tàle dhi íbe yà, tà longolé pròfétà àdhya tĩni dhi íbe yà, kó ngalè tà tadhále dhi íbe yà dhi, tà nda ni àmi ki ledé bàti.

⁷ Kàdré ndìndì ngá ledélé làrí ro ngóro fírílí tĩni, ìndì kùdhí tĩni dhi ki tà sè dhi, à kàdré ngá nda ki tswa wàyá ro dhi, à ni longó adrélé tswàle nda ni ni ngíni?

⁸ Kó ngalè, à kàdré gòká vo dóro ko dhi, àdhi ni àyi lotó lile àdzú bhu dhi nì?

⁹ Tà nda kòdhi kókpà kònìni àmi ki tà sè. Mì kàdré kúlí nìle ko dhi ki ta kòdhya dhi, à ni kúlí mì dré adrélé tàle nda ki àndu ni ngíni? Mì ni

adré àmikya kúlí nda ki ta àngyá.

¹⁰ Tà bàti ró dhi, ti twátwa adrélé tàle bvò dri dhi i bí. Di, ti adrélépi àndu àko dhi yókódhó.

¹¹ Di má kònì kúlí adrélé tàle dhi ki àndu ko dhi, má ni adré mómí twá ro dhya adrélépi kúlí nda ki ta dhi dré, ìndì akódhi nda ni kpà adré mómí twá ro má dré.

¹² Tà nda kókpa kònìni àmi ki tà sè. Àmi ki togó dré adrélé àtsi ró tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi ki kisú dhi sè dhi, mì kàdré tà tani adrézó Èkèlézya ni timbà dhi ki nda kòdhya.

¹³ Àsà dhi, lè dhya adrélépi ti twá ta dhi kàdré tà zi Gíká tí, kitswázó kúlí í dré adrélé tàle nda ki àndu ngì dhi bvó.

¹⁴ Tàko ko, má kàdré tà ta Gíká be ti twá dhi sè dhi, áma togó adré tà nda ki ta nì. Di, áma tà kisùkisù adré ína tà 'o ko.

¹⁵ Di má ni 'òá ngíni? Má ni tà ta Gíká be áma togó sè, adrézó kpà tàá áma tà kisùkisù sè. Má ni longó ngo áma togó sè, adrézó kpà longóá áma tà kisùkisù sè.

¹⁶ Tàko ko, mí kàdré Gíká ni rú bha kùle ngbà 'í kúlí angábhá àmi togó lésè dhi i sè dhi, dhya adrélépi kúlí mí dré adrélé tàle àwoyà fèzo Gíká dré nda ki yi dhi ni kitswá tàá «Kònìni!» dhi ngíni? Àngyá ko, akódhi nda nì kúlí mí dré adrélé tàle nda ki àndu ko.

¹⁷ Di tágba mí dré adrézó àwoyà ta Gíká dré dhi, mí adré mína dhya nda ni timbà akódhi ni tà ka'ika'í na ko.

¹⁸ Má adré àwoyà ta Gíká dré, má dré adrélé ti twátwa ki ta àmi títi dhi kya ki lavú dhi sè.

19 Di, lèsámbò na dhi, má dré kúlí nzi móndí ì dré nìle dhi ki tàle àyi ki tadházó dhi dóro lavulé, má dré kúlí ngulù-mudrí dhi ki tàle ti twá sè dhi rúsè.

20 Ama adrúpi i, mì kàdré tà kisù ngóro ànzimvá kya t́nì ko. Mì kàdré tà 'o ànzimvá kya t́nì ngbà 'í tà kònzì 'òma ni tà sè. Di, tà kisùma ni tà sè dhi, mì kàdré tà 'o ngóro móndí lì'wábhá dre dhi kya t́nì.

21 Gíká ni Kúlí adré tàá dhi:
«Mírì tà dhi: Má ni tà ta móndyá kòdhi i dré móndí adrébhá ti twátwa ki ta dhi i sè, ìndì móndí twá ki kúlí i sè.
Di, tágba dré adrézó kònìni dhi, ì kitswá àyikya áma yi ko.»*

22 Asà dhi, Gíká bhà ti twátwa ki tàma, kitswázó áyi ŕnyí tadhá móndyá ka'ìbhá dhi i dré ko, be ró dhi, móndyá ka'ìbhá ko dhi i dré. Di, bhà ína tà longoma pròfétà kya t́nì dhi, kitswázó áyi ŕnyí tadhá móndyá ka'ìbhá dhi i dré, móndyá ka'ìbhá ko dhi i dré ko.

23 Di àmi móndyá Èkèlézyà le ni i, mì kòkimó ru títi adrélé ti twátwa ki ta gò, móndí ka'ìlepi ko dhi 'i yà, kó ngalè móndí tà nda ni nìlepi ko dhi 'i yà dhi dré fizo àmi ki yi dhi, a ni tàá dhi, ngá kizá àmi ki drì dre.

24 Di, mì kàdré àmikya títi Gíká ni kúlí longó pròfétà kya t́nì gò, móndí ka'ìlepi ko dhi 'i yà, kó ngalè móndí tà nda ni nìlepi ko dhi 'i yà dhi dré fizo àmi ki yi dhi, a ni áyi tàkonzì ni àmi ki kúlí i sè, adrézó ka'íá i tàkonzì líyí 'i káyà dhi.

* 14:21 14:21 A kònò Esáyà 28:11-12.

²⁵ Di tà tíí dré zùle áyi togó na dhi ki apfò ngádra 'á gò, dré dhèzo áyi m̀ bha k̀nì na, Gìká nì lindr̀ bhàzo, tàzoá dhi: «Gìká àmi kòfalé be bàti!»

Tà 'òma m̀bhalé tí l̀sámbò na dhi

²⁶ Ama adrúpi i, à kàdré di 'òá ng̀nì? M̀ kàdré ru kímó dhi, àmi ki àlo ni kitswá longó ngo, àzya nì ni kitswá tà tadhá, àzya nì ni kitswá tà l̀zu ró dhi nì tadhá, àzya nì ni kitswá ti twá ta, àzya nì ni kitswá ti twá nda nì kúlí àndu ngi. Di m̀ kàdré tà tíí nda ki 'o kitswázó mónnyá Èkèlézyà le dhi ki timbà àyi ki tà ka 'ìka'ì na.

²⁷ A kàdré ti twátwa ki ta dhi, adré lèá dhi, ngbà 'í mónnì r̀ yà, kó ngalè na yà dhi ì kàdré ti twátwa nda ki ta dhi àyi. Di ì kàdré ti nda ki ta bvóá bvóá. Adré kpà lèá dhi, dhya àzya kàdré kúlí ì dré adrélé tàle nda ki àndu ngi.

²⁸ Di, dhya kitswálépi kúlí nda ki àndu ngi bwà dhi kàdré yó dhi, lè mónnyá nda ì kàdré àyikya k̀r̀ l̀sámbò na. I kàdré ti twátwa nda ki ta àyi ki tàndi ì dré, ìndì Gìká dré.

²⁹ Kàdré mónnyá adrèbhá Gìká nì kúlí longó pròfètà kya t̀nì dhi ki tà sè dhi, lè àyi r̀ yà, kó ngalè na yà dhi ì kàdré kúlí nda ki longó, mónnyá àruka tíí dhi ì kàdréro tà ì dré adrélé tàle nda ki tabh̀ lanzilé.

³⁰ Dhya àzya adrélépi l̀r̀lé dhi kòkisú tà l̀zu ró tadhálé dhi dhi, lè dhya adrélépi tá tà ta dr̀dr̀ nda kòtayí kúlí tàma.

³¹ Di àmi àlo àlo tíí dhi i, m̀ nì kitswá Gìká nì kúlí longó pròfètà kya t̀nì, dhya àlo àzya nì

bvó, kitswázó mónyá tíí dhi ki tadhá, ìndì àyi ki kodzó dhi bvó.

³² Adré leá dhi, mónyá adrébhá tà longó pròfétà kya tíni dhi ì kàdré àyi ki togó bha àyi ki rinyí zàle.

³³ Tàko ko, Gĩká adré tà 'o wàyá ro ko. Be ró dhi, adré ína tà 'o tà kìdríkàdri na.

Ngóro dré adrélé Èkèlézyà tíí ì 'àsè dhi tíni dhi,

³⁴ lè tòkó ì kàdré kíri lèsámbò na. I kòtà kúlí ko. Be ró dhi, ì kàdré àyi ki bha àyi ki drì kobhá ì zàle, ngóro Mósè ni tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tíni.

³⁵ I kàdré tà ì dré lèle nìle dhi íbe dhi, ì kàdré tà nda ki lizí àyi ki àgo ì tí bhàna. Tàko ko, tòkó dré adrélé tà ta lèsámbò na dhi kanyò ro akódhi dré.

³⁶ Àmì Kòrítòbhá ni ì, mì adré vo tsì kisùá dhi, Gĩká ni kúlí apfò àmì ki tàndì ì vélésè? Kó ngalè, Gĩká ni kúlí nda tsa ngbà 'í àmì véna?

³⁷ Móndí àruka àmì kòfalé dhi ì kàdré àyi ki no pròfétà ì ró yà, kó ngalè móndí Tírí Lólo ni rinyí íbe dhi ì ró yà dhi, lè àyi nda ì kòka'í dhi, tà má dré adrélé tisìle àmì dré kòdhi ì, tòlí Mírì àdhya 'ì.

³⁸ Dì, ì kòka'í kònìni ko dhi, à kitswá kpà àyi ki tàndì ki ka'í ko.

³⁹ Dì áma adrúpi ì, àmì ki togó kàdré àtsi ró, adrézó Gĩká ni kúlí longó pròfétà kya tíni. Mì kòlogá kpà ti twátwa ki tàma móndí ì dré ko.

⁴⁰ Dì, adré leá dhi, mì kàdré àmìkya tà tíí dhi ki 'o mibhalé tí, ngóro dré kitswálé Gĩká mìlésè dhi tíni.

15

Krístico ni ngàma dràdrà 'ásè dhi

¹ Ama adrúpi i, má lè Rúbí Tani má dré longólé àmi dré dhi ni tà 'òle agalé àmi léna. Mì ka'i Rúbí Tani nda gò, mì dré adrézó àmi ki totó tātā dríá.

² Rúbí Tani nda sè dhi, Giká adré àmi ki tidrí, mì kàdré tròle gígí ro tà má dré longólé àmi dré nda rú dhi. Dì, mì kàdré 'òá kònini ko dhi, mì ka'i àmikya àngyá.

³ Má tadhá àmi dré tà kàdrìkàdrì má dré kisulé kòni i kòdhyà: Krístico drà àma ki tàkonzì ki tà sè, ngóro tisìle Giká ni Kúlí na dhi tìni.

⁴ Dì akódhi ni rúbhá bhàzo mógó na gò, kítú ni na sè dhi, dré ngàzo dràdrà 'ásè, ngóro tisìle Giká ni Kúlí na dhi tìni.

⁵ Dì dré agázó Pétèró kandrá gò, dré agázó àpóstolò mudrí-drì-rì dhi i kandrá.

⁶ Amvolàsà dhi, dré agázó lókyá àlo sè móndí ka'ibhá kámá-nzi lavú dhi i kandrá. Ayì nda i kòfalé dhi, móndí bí dhi i dhu rè lídrì íbe. Dì, àyì ki àruka ì todrà dre.

⁷ Dì akódhi dré agázó Yàkóbhò kandrá gò, dré gòzo agalé àpóstolò títi dhi i kandrá.

⁸ Ayì títi nda i àmvolèsè dhi, dré kpà agázó áma tàndi kandrá, tágba má dré tá adrézó ngóro mvámvá tìle lókyá dóro sè ko dhi tìni dhi.

⁹ Tàko ko, ma móndí tàko lavulé àpóstolò títi dhi i kòfalé dhi 'i. Má kitswá ndìndì adrelé zìle àpóstolò ro dhi ko, má dré tá móndyá Giká ni Èkèlézyà le dhi ki mì pfole dhi sè.

¹⁰ Dì, Giká ni togó tani bhàle má rú dhi sè dhi, ma ngóro má dré adrelé ándrò kònìdhi tìni.

Akódhi bhà áyi togó tani nda má rú àngyá ko. Tàko ko, má 'o mána àzí àpóstolò àruka títi dhi kya ki lavú. Tà bàti ró dhi, má 'o àzí nda ma ko. Be ró dhi, Giká ni togó tani adrélépi tà 'o má léna dhi 'o ína àzí nda nì.

¹¹ Asà dhi, kàdré ma 'i yà, kó ngalè àyi nda 'i yà dhi, tà nda kòdhi ì tà mà dré adrélé longolé ìndì mì dré ka'ìle dhi 'i.

Móndyá dràbhá dre dhi ki ngàma dràdrà 'àsè dhi

¹² Di, mà kàdré kó longóá dhi Krísto nga dràdrà 'àsè 'í dhi, móndí àruka àmì kòfalé dhi ì adré di àyikya tàá dhi, móndyá dràbhá dre dhi ì kitswá ngalè dràdrà 'àsè ko dhi ngíníngíni ró?

¹³ Kònò ngangà dràdrà 'àsè dhi kàdré tá yó dhi, Krísto nga tá kpà dràdrà 'àsè ko.

¹⁴ Di Krísto kònga tá dràdrà 'àsè ko dhi, tà mà dré adrélé longolé dhi ni tá adré tà tàko 'i, ìndì àmì ki tà ka'ìka'ì ni tá adré tà tàko 'i.

¹⁵ Kòdhi íbe dhi, mà ni tá adré Giká ni tà longóbhá kinzò sè dhi 'i. Tàko ko, mà longó àmakya Giká ni tà tàzoá dhi, akódhi tingá Krísto dràdrà lésè dre dhi 'í. Di, móndyá dràbhá dre dhi ì kòkitswá tá ngalè dràdrà 'àsè ko dhi, Giká tingá tá kpà Krísto dràdrà lésè ko.

¹⁶ Tàko ko, móndí ì kòkitswá tá ngalè dràdrà 'àsè ko dhi, Krísto nga tá kpà dràdrà 'àsè ko.

¹⁷ Di Krísto kònga tá dràdrà 'àsè ko dhi, àmì ki tà ka'ìka'ì ni tá adré àngyá, ìndì mì ni tá adré dhu rè àmì ki tàkonzì na.

¹⁸ Kòdhi íbe dhi, móndyá Krísto ni ka'ìbhá gò ì dré todràzo dhi ki tà akí tá dre.

19 Kònò mà kàdré tá ngbà 'í mǐ bha Krísto véna lídrì kònìdhi ni tà sè dhi, mà ni tá adré kizàbhá 'ì mǒndyá àruka tíí dhi ki lavú.

20 Dì, tà bàti ró dhi, Krísto nga dràdrà 'àsè, ngóro dhya ngàlepi drìdrì mǒndyá dràbhá àruka tíí dhi ĩ kandrána dhi ró.

21 Tàko ko, ngóro dràdrà dré atsálé mǒndí ĩ kòfalé mǒndí àlo dhi sè dhi tíni dhi, ngangà dràdrà 'àsè dhi atsá kókpa mǒndí àlo dhi sè.

22 Ngóro mǒndyá tíí angábhá Adámà lésè dhi ĩ dré adréle dràle dhi tíni dhi, mǒndyá tíí ru amúbhá Krísto be dhi ki adrí.

23 Dì, mǒndí àlo àlo tíí dhi ki adrí àyi ki tàndi ki lókyá sè. Krísto adrí ina drìdrì mǒndyá àruka tíí dhi ĩ kandrà nì. Dì lókyá dré dra agòzo dhi tú dhi, mǒndyá akódhi àdhya ki adrí.

24 Amvolásà dhi, lókyá kùdù ni atsá. Lókyá nda sè dhi, Krísto ni tírì kònzi tíí ópí kàdrì ro ìndì rìnyi ró dhi ki tà 'o akíle, rìnyí tíí adrézó òpì nya dhi ìbe gò, Opì logózó Gìká Atá drígá.

25 Tàko ko, lè Krísto kàdré òpì nya tsàle lókyá Gìká dré dra akódhi ni kàribhá tíí dhi ki bhàzo adréle akódhi ni pá zàle dhi 'á.*

26 Kàribhá ni kùdù dré dra tà ni ni 'òzo akíle dhi, dràdrà 'ì.

27 Angyá ko, Gìká ni Kúlí adré tàá dhi: «Gìká bhà tà tíí dhi ĩ akódhi ni pá zàle.»† Dì tà tisìle kòdhi kàdré tàá «tà tíí dhi ĩ» kònìni dhi, adré Gìká ni tàndi ni bha lána ko. Tàko ko, Gìká nda dhya adrélepi tà tíí nda ki bha Krísto ni pá zàle dhi 'ì.

* 15:25 15:25 A kònò Longó ĩ 110:1. † 15:27 15:27 A kònò Longó ĩ 8:7.

28 Di akódhi kònì dra 'òá kònìni dhi, Krísto, Gíká ni Mvágó nda ni áyi tàndi ni bha Gíká tà tíí dhi ki bhàlepi áyi pá zàle nda zàle, Gíká kàdréro tà tíí dhi i drìle.

29 Di, ngangà dràdrà 'àsè dhi kàdré ina yó dhi, móndyá adrébhá bàtìsimò do móndyá dràbhá ki rú sè dhi ì adré 'òá kònìni àdho tà sè? Móndyá dràbhá dre dhi ì kòkitswá ngàle dràdrà 'àsè ko dhi, à adré bàtìsimò do àyi ki rú sè àdho 'òzo?

30 Ama ró dhi, mà adré kpà àma ki lídrì fe adréle dràdrà mìle lókyá tíí i sè àdho tà sè?

31 Tàko ko, ma mána dràdrà mìle kítú àlo àlo tíí dhi i sè. Tà nda tà bàti 'i, ngóro má dré adréle áma drì bha kuru àmi ki tà sè Yésu Krísto àma ki Mírì na dhi tìni.

32 Kònò má kòpfu tá ru kà'wá àtrá íbe Èfésò na ngbà 'í móndí ki tà sè dhi, má ni tá àdho tà dóro kisù ásà kòdhya? Móndyá dràbhá dre dhi ì kòkitswá ngàle dràdrà 'àsè ko dhi,

«Mà kàdré ngá nya, adrézó ngá mvu!

Tàko ko, kídru, mà ni dra dràdrà.»‡

33 Mì kòtayí àmi adréle litíle ko: «Ru sùma móndí kònzi íbe dhi adré dhyá ki tà dóro ki kizá.»

34 Mì kògò di adréle tà kisù dóro. Mì kòtayí kpà tàkònzì 'òma. Tàko ko, móndí àruka àmi kòfalé dhi ì nì àyikya Gíká ko. Má adré tà kòdhi ni ta kanyò fèzo àmi dré.

Rúbhá móndyá dra ngabhá dràdrà 'àsè dhi kya

35 Di, à ni kitswá lizíá dhi: «Móndyá dràbhá dre dhi ki nga dràdrà 'àsè ngíni? Ì ni nga rúbhá ngíni dhi sè?»

‡ 15:32 15:32 A kònò Èsáyà 22:13.

36 Tà lizilé nda tà azaaza 'i! Lò'wa mí dré adrélé kidhílé dhi kòdrà ko dhi, kitswá ina apfòle lídrì ro ko.

37 Mí dré adrérà'a lò'wa kidhí dhi 'á dhi, mí adré ngá dra apfòlepi dhi ni kidhí kòdhyà ko. Be ró dhi, mí adré ngbà 'í lò'wa kidhí kòdhyà, kàdré ngánò lò'wa 'i yà, kó ngalè ngá àzya ni lò'wa 'i yà dhi.

38 Di Gíká adré rúbhá tídhí dhi ni fe lò'wa nda dré, ngóró í dré adrélé lèlè 'òlè dhi tíni. Lò'wa àlò àlò títi dhi i dré dhi, adré rúbhá fe adrélé àyi ki tàndi kya ró.

39 Ngá títi dhi ki zǎ kandra àlò ko. Móndí ki zǎ ni kára twá, kà'wá ki zǎ ni kára twá, àrí kya ni kára twá, ìndì kosyá kya ni kára twá.

40 Kòdhi íbe dhi, rúbhá bhù àdhyà i be, ìndì rúbhá bvò àdhyà i be. Di rúbhá bhù àdhyà ki lagulagu twá rúbhá bvò àdhyà kya rúsè.

41 Kítú ni lagulagu twá, mbǎ ni lagulagu twá, ìndì bhǐbhínyà ki lagulagu twá. Ndìndì bhǐbhínyà àlò àlò títi dhi ki lagulagu twá àyi ki àzya kya rúsè.

42 Tà nda ni adré kókpà kònini mónnyá dra ngabhá dràdrà 'ásè dhi ki tà sè. Rúbhá adrélé sílè kǐní na ngá adrélépi ñwàlè ñwanwà dhi ró dhi, ni nga rúbhá kitswálépi ñwàlè bwà ko dhi ró.

43 Rúbhá adrélé sílè lindrì àko dhi, ni nga rúbhá mǐlanzilanzì ro dhi ró. Rúbhá adrélé sílè rúbhá yàya ro dhi, ni nga rúbhá rinyi ró dhi ró.

44 Rúbhá adrélé sílè rúbhá bvò àdhyà ró dhi, ni nga rúbhá adrélépi Tírí Lólo ni lídrì íbe dhi ró.

Ngóró rúbhá bvò àdhya dré adrélé be dhi t́ni dhi, rúbhá adrélépi Tírí nì lídrì íbe dhi kókpà be.

⁴⁵ Asà dhi, Gíká nì Kúlí adré tàá dhi: «Móndí drìdrì, Adámà atsá móndí lídrì íbe dhi ró.» Š Di, Adámà kùdù ro dhi atsá ína Tírí adrélépi lídrì fe dhi ró.

⁴⁶ Di, rúbhá Tírí àdhya atsá drìdrì nì ko. Be ró dhi, rúbhá bvò àdhya atsá ína 'íká, gò rúbhá Tírí àdhya dré atsázó ndò.

⁴⁷ Móndí drìdrì nda apfò tàpfulíndrí bvò àdhya lésè. Di, móndí kùdù ro nda apfò ína bhù lésè.

⁴⁸ Móndyá bvò àdhya i ngóró móndí apfòlepi bvò lésè nda t́ni. Di, móndyá bhù àdhya i àyíkya ngóró móndí apfòlepi bhù lésè nda t́ni.

⁴⁹ Ngóró mà dré adrélé làsú íbe móndí apfòlepi bvò lésè nda àdhya t́ni dhi t́ni dhi, mà nì adré kókpà làsú íbe móndí apfòlepi bhù lésè nda àdhya t́ni.

⁵⁰ Ama adrúpi i, tà má dré adrélé tàle dhi i, kòni i: Dhyá kì rúbhá i kàrí nì be dhi ì kitswá file Gíká nì Opì na bwà ko. Ngá adrélépi ñwàle ñwanwà dhi kitswá file ngá kitswábhá ñwàle bwà ko dhi i kòfalé bwà ko.

⁵¹ Mì yì rè ká! Má adré tà lùzu ró dhi nì ta àmi dré kòdhya: Ama títi dhi i kòfalé dhi, móndí àruka ì kitswá dràle ko. Di, àma títi dhi kì rúbhá kì ru ladzá

⁵² lókyá mvá tsà mǐ atswàma àdhya t́ni dhi sè, gòká kùdù dré ngorà'a. Tàko ko, à nì gòká vo gò, móndyá dràbhá dre dhi ì dré ngàzo dràdrà 'àsè

rúbhá kitswábhá ñwàle bwà ko dhi íbe. Di àma kî rúbhá kî ru ladzá.

⁵³ Tàko ko, lè rúbhá adrélépi ñwàle ñwanwà kònìdhi kòladzá ru atsálé rúbhá kitswálépi ñwàle bwà ko dhi ró. Lè rúbhá adrélépi dràle dràdrà kònìdhi kòladzá ru atsálé rúbhá kitswálépi dràle bwà ko dhi ró.

⁵⁴ Di rúbhá adrélépi ñwàle ñwanwà nda kònì ru ladzá atsálé rúbhá kitswálépi ñwàle bwà ko dhi ró dhi, ìndì rúbhá adrélépi dràle dràdrà nda kònì ru ladzá atsálé rúbhá kitswálépi dràle bwà ko dhi ró dhi, tà tisìle Gìká nì Kúlí na kònìdhi nì ru 'o:

«À lavú dràdrà nì rìnyí, tà nì nì 'òzo akílé dhi dre!»*

⁵⁵ Dràdrà, ámi rìnyí móndí kî lavúzó dhi ángwà? Dràdrà, ámi rìnyí móndí kî tupfúzó todràle dhi ángwà?»†

⁵⁶ Dràdrà nì rìnyí adrézó móndí kî tupfú todràle nda, tàkonzì 'i. Di tàkonzì nda nì rìnyí angá tátítrí kúlí lésè.

⁵⁷ Di, mà kàdré àmakya àwoyà fe Gìká dré, dré adrélé àma kî 'o tàkonzì lavú dràdrà be àma kî Mírì Yésu Krísto nì rìnyí sè dhi sè!

⁵⁸ Asà dhi, áma adrúpi má dré lèle tò nì i, mì kàdré àmi kî totó tātä. Mì kòtayì àmi tà dré kizílé àlomvá ko. Mì kàdré ngbú àmi kî fe adrélé Mírì nì àzì 'o adrézó lile ába drìdrì. Tàko ko, mì nì tàle dhi, àzì mì dré adrélé 'òle Mírì na dhi kitswá dràle àngyá ko dhi be.

---

* 15:54 15:54 A kònò Èsáyà 25:8. † 15:55 15:55 A kònò Oséyà 13:14.

16

Làfa lokólé mónyá ka'ibhá Yèrúsalmà na dhi i dré dhi

¹ Kàdré làfa mì dré adrélé lokólé mónyá Gìká àdhya Yèrúsalmà na dhi i dré dhi ni tà sè dhi, mì kàdré 'òá ngóró má dré tàle Èkèlézyà Gàlàtíyà na dhi i dré dhi tíni.*

² Kítú ni àlo pósò àlo àlo títi dhi kya sè dhi, àmi àlo àlo títi dhi i mì kàdré làfa mì dré kisúlé dhi ni àruka bha gàrà dri. Mì kàdré 'òá kònìni kítswálé má kònì dra tsa dhi, mì kòlokóró làfa lókyá nda sè ko.

³ Di má kòtsa dre dhi, má ni wárágà kì fe mónyá mì dré dra kípèle dhi i dré gò, àyi kì mùzo ngá mì dré adrélé fèle nda kì adzí Yèrúsalmà na.

⁴ Kòkítswá má dré kpà lizo dhi, mà ni li túmání àyi íbe.

Atsí Pólò dré lèle tòle dhi

⁵ Má kònì dra lavú bvò Màkèdòníyà àdhya 'àsè dhi, má ni tsa àmi véna. Tàko ko, má ni lavú Màkèdòníyà 'àsè.

⁶ Aruka ni, má ni adré àmi véna lókyá be vwàvwà ro tsà. Aruka ni, má ni ndìndì lókyá kìdhì àdhya ni letè lavúlé àmi véna, mì kògòró áma ledé má dré lizo àrà má dré dra lizo lána dhi na.

⁷ Tàko ko, má lè àmi kì nòle ngbà 'í lókyá tsà sè má dré adrérà'a lavúlé dhi 'á ko. Be ró dhi, Mírì kòlè dhi, má adré lèà gìle àmi ta.

* **16:1 16:1** A kònò Rómàbhá i 15:25-26.

8 Nyànomvá dhi, má ni adr  k nwa Ef s  'a ts le gw ny  P t k t   dhya na.

9 T ko ko, Gik  n i l ti m  dr  adrézó  zi k dr  dhi ni 'o k nwa, gba m nd  b  dhi   k dr  lig l  m  r  y  dhi.

10 T m t y  k tsa  mi v na dhi, m  k 'o akódhi d ro, k dr r   mi k fal  tir   ko. T ko ko, akódhi adr  M r  ni  zi 'o m na t ni.

11 Adr  di l   dhi, dhya  lo k y z  akódhi ko. Ak dhi dr  adr r 'a ' le ag le dhi '  dhi, m  k led  akódhi, k g r  m  vel  tog  be k dr k dr . Angy  ko, m  adr  akódhi ni let  adr pi  ruka  be.

12 K dr   ma ki adr pi Ap l  ni t  s  dhi, m  kodz  t  akódhi tog  w yi s , k l r   mi v na  ma ki adr pi  ruka  be. Di, akódhi l  t   na l le nyànomvá ko. Di a ni dra l ky  d ro nda l zo nd .

13 L  m  k dr  t m ga dri, adrélé  mi ki tot  t t   mi ki t  ka' ka'  na. M  k dr  tog  tsi, adrézó kp  r nyi r .

14 M  k dr  kp  t  t ti dhi ki 'o l le s .

15 M  n  t le dhi, S t f n  i m ndy  akódhi ni dz  l  dhi  be dhi i t  m nd  Y su ni ka' bh  dr dr  bv  Ak y   dhya na dhi 'i dhi be. Di   f   yi adrélé t  'o m ndy  l lo Gik   dhya i dr .  ma adr pi i, m  adr   mi ki kodz ,

16 m  k dr r   mi ki bha m ndy  adr bh  t  'o  yi nda kya t ni dhi i z le,  nd  m ndy  t ti adr bh   zi 'o land zo t m ni  yi  be dhi i z le.

17 M  adr  lenzélé S t f n  ki atsama F r t n t   be Ak y k  be dhi ni t  s .  yi

nda ì 'o má dré tà tíí mì dré kitswálé 'òle bwà ko dhi ì dre.

¹⁸ Ì tindri áma togó ngóro ì dré kpà 'òle àmi dré dhi tíni. Mì kàdré di móndí làsú be kònini dhi ki tà bha kuru.

Mòdo kùdù

¹⁹ Èkèlézyà bvò Asíyà àdhya lé dhi ì fè mòdo àmi dré. Akilà ì Pìrisíkà be dhi ì fè kpà mòdo àmi dré togó wáyì sè Mírì Yésu na, túmání mónDYÁ Èkèlézyà àdhya adrèbhá ru kimó àyi ki dzó lé dhi ìbe.

²⁰ Àma ki adrúpi tíí kònwa dhi ì fè kpà mòdo àmi dré. Àmi ró dhi, mì kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kòfalésè lèlè sè.

²¹ Ma, Pólò, má adré kúlí kòni ki tisì áma tàndi ni drígá sè, mòdo fèzo àmi dré.

²² Dhya àlo kàdré Mírì Yésu ni le ko dhi, tátrítrí kàdré akódhi dri! Mírì, mí kàlì wà!

²³ Mírì Yésu ni togó tani kàdré àmi ìbe!

²⁴ Má adré àmi ki le tíí Yésu Krísto na.

Logo (Logoti)
Logoti (Logo): BUKU TA TIDHI//RU YIZO DHI ADHYA
New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Logo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 May 2025 from source
files dated 10 May 2025

942af0a0-42ea-5477-8f1a-fed39823f32b